

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Mediální ohlas reformy francouzského pravopisu

Vedoucí práce: doc. PhDr. Radimský Jan, Ph.D

Autor práce: Eliška Krychová

Studijní obor: Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní jazyk

Ročník: 3

2017

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice. 9 května 2017

Eliška Krychová

Poděkování

Velice bych chtěla poděkovat panu doc. PhDr. Janu Radimskému, Ph.D. za odborné vedení a přínosné rady během psaní mé bakalářské práce.

ANOTACE

Tato bakalářská práce je zaměřena na mediální ohlas reformy francouzského pravopisu ve francouzském deníku „Le Monde“. Cílem práce, která je rozdělena na tři části, je vysledovat ohlasy reformy a diskuse o ní v deníku „Le Monde“. V části teoretické, se zabývám francouzským pravopisem, jeho vývojem a poslední reformou, která se uskutečnila roku 1990. V praktické části se věnuji obsahové analýze článků z deníku Le Monde, ze kterých se snažím vysledovat aktéry a ohlasy na reformu mezi lety 1990, tedy rok reformy, až po rok 2016, kdy byly tyto změny systematicky aplikovány při výuce na frankofonních školách.

Klíčová slova: mediální ohlas, francouzský pravopis, reforma pravopisu, obsahová analýza

ABSTRACT

This bachelor thesis focuses on media coverage of the French spelling reform in the French daily „Le Monde”. The aim of this thesis, which is divided into three parts, is to research the coverage of the reform and the discussions about it in the newspaper „Le Monde”. In the theoretical part, I am dealing with French spelling, his evolution and the last reform, which took place in 1990. The practical part is devoted to content analysis of articles from Le Monde”, from which I try to find active participants and the reactions to the reform between 1990, when the reform took place and 2016, when the modifications were systematically applied to francophone schools.

Keywords: media coverage, French spelling, reform of spelling, content analysis

OBSAH

Úvod.....	7
1. Teoretická část.....	8
1.1 Francouzský pravopis a jeho vývoj.....	8
1.1.1 Pravopis	8
1.1.2 Vývoj francouzského pravopisu	9
1.2 Reforma francouzského pravopisu.....	15
1.2.1 Norma a kodifikace.....	15
1.2.2 Snaha o změnu	17
1.2.3 Průběh reformy	18
1.2.4 Od reformy až po rok 2016.....	19
1.2.5 Změny pravopisu	20
2. Metodologická část.....	22
2.1 Výzkumný záměr a výzkumná otázka	22
2.2 Výzkumná jednotka a výzkumný vzorek.....	22
2.3 Četnost výzkumných jednotek	23
3. Praktická část.....	27
3.1 Hlavní aktéři.....	27
3.2 Názory na reformu	33
3.3 SHRUTÍ ANALÝZY	42
Závěr.....	44
RESUMÉ	45
Seznam použité literatury	47
Seznam grafů	54
Příloha.....	55

ÚVOD

Francouzský pravopis v průběhu vývoje prošel řadou reforem, které ho určitým způsobem ovlivnily. Poslední reforma se odehrála v roce 1990 a právě tato je hlavním tématem mé práce. Francouzská akademie schválila navrženou reformu již v roce 1990, ale teprve od školního roku 2016/2017 se má systematicky aplikovat při výuce na francouzských školách. Velký časový odstup mezi navržením reformy a jejím zaváděním do praxe svědčí o tom, že nový pravopis nemá u veřejnosti jednoznačnou podporu. Cílem bakalářské práce bude vysledovat ohlasy reformy a diskuse o ní v deníku Le Monde.

Práce je rozdělena na tři části, teoretickou, metodologickou a praktickou. V teoretické části se nejprve věnuji francouzskému pravopisu. Je definován pojem pravopis a popsán vývoj francouzského pravopisu, zaměřím se hlavně na reformy, které francouzský jazyk v průběhu vývoje zaznamenal. Dále se budu věnovat institucím, které jsou kompetentní k zasahování do kodifikace pravopisu. A nakonec popíši reformu francouzského pravopisu z roku 1990: události, které předcházely této reformě, průběh samotné reformy a situace po reformě až do roku 2016. Nakonec popíši změny, které přinesla tato reforma: *spojovník, množné číslo složených slov, diakritická znaménka (strážka, tréma), slovesa končící na -eter a -eler, minulé přičestí zvratných sloves, přejatá slova a nepravidelnosti*.

V metodologické části si nejdřív určím metodu výzkumu, pomocí které budu pokračovat v praktické části. Stanovím si výzkumný záměr a otázku, na kterou se budu snažit odpovědět. Dále vysvětlím, podle jakých kritérií jsem vybírala výzkumné jednotky a charakterizuji výzkumný vzorek. Na konci této části popíši četnost výzkumných jednotek.

V praktické části se zaměřím na rozbor informací, které jsem získala analýzou výzkumných jednotek vyčleněných podle mnou zvolených kritérií. Detailně popíši aktéry debaty, kteří měli velký význam v průběhu reformy. Dále se zaměřím na ostatní aktéry, kteří se nějakým způsobem k reformě vyjádřili.

1. TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Francouzský pravopis a jeho vývoj

1.1.1 Pravopis

Francouzský slovník Le Petit Robert definuje pravopis jako „*způsob psaní slova, který je jako jediný považován za správný*“.¹ Jiný známý slovník Larousse ho definuje jako „*soubor pravidel a úzů, definovaných jako norma pro psaní slov v daném jazyce*“.² Obecně lze pravopis chápat jako soubor pravidel, která určují, jak by se měla zaznamenávat zvuková podoba jazyka. Většina jazyků má určitá pravidla, která určují jeho psanou formu. Tato pravidla se mění podle toho, jak se vyvíjí mluvená podoba jazyka.³

Francouzský pravopis se vyznačuje velkými rozdíly mezi mluvenou a psanou podobou. V porovnání s ostatními románskými jazyky, je mnohem více „*nelogický, komplikovaný, nepřesný a nedůsledný*“.⁴ Často s ním mají problémy cizinci i samotní Francouzi. I z tohoto důvodu byl v průběhu historie francouzský pravopis cílem mnoha reforem, které ale neměly příliš veliký úspěch u konzervativní veřejnosti, spisovatelů a typografů.

Nejnovější reforma, které se budu věnovat v 2. kapitole, pochází z roku 1990.

Abychom vůbec mohli pochopit nutnost této reformy, je třeba odhalit původ a vývoj pravopisu.

¹ *Orthographe, n. f.* : « *manière d'écrire un mot qui est considérée comme la seule correcte* » REY-DEBOVE, Ray a Alain REY. Le petit Robert: dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française. ISBN 978-2-32100-216-1. p. 1763

² *Orthographe, n. f.* « *ensemble de règles et d'usages définis comme norme pour écrire les mots d'une langue donnée* »

Grand Larousse universel. 11. Díl. Librairie Larousse, 1991. ISBN 2-03-102341 p. 7657

³ DOHALSKÁ Marie a Olga SCHULZOVÁ. Fonetika francouzštiny. Praha : Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1471-7 s. 22

⁴ BERAN Vladimír. O jazykové kultuře a purismu ve Francii. In: Slovo a slovesnost, ročník 2 (1936), číslo 3, str. 171-182 [online]. © 2011 [cit. 2017-02-07]

Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=150>

1.1.2 Vývoj francouzského pravopisu

K zachycení vývoje francouzského pravopisu použijeme rozřídění podle docentky R. Ostré, která ve své knize *Přehled vývoje románských jazyků*⁵ dělí vývoj francouzštiny do těchto období:

- 1) *Období starofrancouzštiny (9. – 13. století)*
 - a. *archaická francouzština (9. století – polovina 12. století)*
 - b. *vlastní stará francouzština (konec 12. století a 13. století)*
- 2) *Střední francouzština (9. století – polovina 12. století)*
 - a. *doba přerodu (14. a 15. století)*
 - b. *doba renesance (16. století)*
- 3) *Klasická francouzština (17. století)*
- 4) *Moderní francouzština (18. století až současnost)*
 - a. *první období (18. století, francouzská revoluce a císařství)*
 - b. *druhé období (od doby Restaurace až po první světovou válku)*
 - c. *současná francouzština (první světová válka až současnost)*

⁵ OSTRÁ Růžena. Přehled vývoje románské literatury. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. ISBN 80-210-0151-8 s. 45-46

1) *Období starofrancouzštiny (9. – 13. století)*

Francouzština se vyvinula z latiny a po dlouhá staletí tyto jazyky na území Francie koexistovaly. Latina měla na francouzštinu velký vliv. Francouzština od ní převzala písmo, tzv. latinku, ke které se postupně připojovala pro francouzštinu typická diakritická znaménka a další znaky (*např. v, j*). Až do 8. století byly tyto jazyky považovány za jeden a ten samý.⁶

*a. archaická francouzština (9. století – polovina 12. století)*⁷

K prvním náznakům oddělení francouzštiny jakožto samostatného jazyka dochází až v 9. století, kdy se také objevují první texty ve staré francouzštině, díky kterým se dochovala jedna z prvních forem archaické francouzštiny. Úplně prvním dochovaným dokumentem jsou Štrasburské přísahy z roku 842⁸. Vlivem feudální roztržičnosti vzniká na území Francie několik nářečí. Ty dělíme na tři základní skupiny: *langue d'oc*, *langue d'oïl* a *na frankoprovensálštinu*, které se dělí na další podskupiny.⁹

Pravopis je v této době nestabilní a fonetický, tedy zapisuje se tak, jak se vyslovuje. Vokální systém archaické francouzštiny je velmi bohatý a oproti samohláskám, které známe dnes, se zde objevuje přes 15 dvojhlásek, tzv. diftongů (*au, eu, ui, ou*) a trojhlásek, neboli triftongů (*ieu, uou*), které se velmi rychle vyvíjí.¹⁰ Tvůrci pravopisu se snaží následovat tento vývoj, ten je ale velmi rychlý a rozdíl mezi psanou a mluvenou podobou jazyka se čím dál více zvětšuje. Navíc latinka, kterou si francouzština přisvojila, má nedostatek znaků k označení všech fonému a dochází k tomu, že „jednoho znaku se používá k vyjádření několika různých fonému (znak u odpovídá nejen nové samohlásce [y], ale také samohláskám [o] a -někdy- [u]) nebo naopak více znaků označuje týž foném (temné e – (...) je transkribováno buď jako o – *Karo*, jako e - *Kare* nebo konečně jako a *aiudha*)“.¹¹

⁶ CATACH, Nina. *L'orthographe*. Paris : Presses Universitaires de France, 1978. ISBN 2 13 046056 9. p. 9

⁷ OSTRÁ Růžena. *Přehled vývoje románské literatury*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. ISBN 80-210-0151-8. s. 47-48

⁸ Právní dokument uzavírající spojenectví Karla II. Holého a Ludvíka II. Němce proti Lotharovi I

⁹ OSTRÁ Růžena. *Přehled vývoje románské literatury*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. ISBN 80-210-0151-8. s.47-50

¹⁰ CATACH, Nina. *L'orthographe*. Paris : Presses Universitaires de France, 1978. ISBN 2 13 046056 9. p. 12

¹¹ OSTRÁ Růžena. *Přehled vývoje románské literatury*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. ISBN 80-210-0151-8. s. 48

b. vlastní stará francouzština (konec 12. století a 13. století)¹²

V průběhu 12. a 13. století se francouzština začíná vedle latiny více prosazovat a už se nepoužívá jen v literatuře, ale i na královském dvoře. Jako spisovný jazyk se vlivem vývoje stabilizuje nejrozšířenější nářečí - *pařížský dialekt*¹³. Ostatní nářečí jsou postupně vytlačována.

Hláskový vývoj je pomalejší, ale přesto znatelný. A tak se stává, že se psaný projev čím dál více vzdaluje od projevu mluveného. Dochází také k redukci diftongů a objevují se znaky, které se dochovaly až dodnes. Například u množného čísla podstatných jmen se místo koncového -s začalo používat -x (dříve používané *cheveus*, se změnilo na *cheveux*).¹⁴

2) Střední francouzština (9. století – polovina 12. století)

a. doba přerodu (14. a 15. století)¹⁵

Období střední francouzštiny je označováno jako přechod mezi starou a moderní francouzštinou. Staré struktury zanikají a postupně se formují nové. Objevují se velké změny v gramatickém systému. Dochází k obohacení slovní zásoby, zejména o latinská slova, dále k zanikání slovesných koncovek a skloňování, jazyk se stává analytickým¹⁶. Francouzština také začíná využívat členy k vyjádření gramatických vztahů.¹⁷ Ve francouzských slovech se začínají objevovat různá písmena s různými funkcemi. Například pro dobré rozlišení slov se tvrdé y na konci slova mění na měkké i (*moy* -> *moi*) nebo přidání písmena -g na konec slova, značilo nosovou výslovnost (*garçong* -> [gaRsõ]).

¹² OSTRÁ Růžena. Přehled vývoje románské literatury. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. ISBN 80-210-0151-8. s.62-64

¹³ DOHALSKÁ Marie a Olga SCHULZOVÁ. Fonetika francouzštiny. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1471-7. s. 57

¹⁴ Tamtéž, str. 23

¹⁵ OSTRÁ Růžena. Přehled vývoje románské literatury. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. ISBN 80-210-0151-8. s.75-78

¹⁶ Jazyk, který nepoužívá časování ani skloňování slov, jejich forma zůstává stejná

¹⁷ CATACH, Nina. L'orthographe. Paris : Presses Universitaires de France, 1978. ISBN 2 13 046056 9 p. 13

b. doba renesance (16. století)¹⁸

16. století je pro francouzský jazyk významné. Zlomovým rokem je rok 1539, kdy je na základě královského nařízení¹⁹ francouzština ustanovena jako státní jazyk a nařizuje se její používání ve všech soudních a státních aktech. Pro upevnování francouzského jazyka vznikají první slovníky a gramatiky, které jsou určeny zejména pro cizince. Latina, i přesto, že je stále vyučována na školách, pozbývá svého významu i postavení.²⁰

Nastává potřeba zavést jednotný systém pravopisu, aby se zamezilo dvojznačnosti některých slov. Objevují se první snahy o reformu. Navrhované změny se týkají většinou malých úprav (diakritická znaménka), ale objevují se i radikálnější návrhy. Například L. Maigret chce zjednodušit pravopis a navrhuje „*používání písmen, která odpovídají skutečně vyslovovaným zvukům*“ (například psát *manjer* na místo *manger*). Pierre de la Ramée nabádá k užívání pouze jednoho znaku ke každému zvuku. Nicméně z důvodu jejich nedostatků a absence podpory krále, není ani jedna z uvedených reforem přijata.

Jediné změny, ke kterým v pravopisu dochází, jsou vznik diakritických znamének nad písmenem *E* (*é, è, ê, ê*) a psaní spojovníku u množného čísla podstatných jmen.²¹

3) Klasická francouzština (17. století)²²

17. století se vyznačuje tříbením jazyka a ustálením pevné normy, jde o takzvaný jazykový purismus. Skupina puristů v čele s Malherbem²³ věnuje francouzskému jazyku citlivou péči ve snaze vytvořit z něj jazyk mezinárodní. To spočívá hlavně v očištění jazyka od archaismů, neologismů a dialektismů, které byly v minulém století hojně

¹⁸ OSTRÁ Růžena. Přehled vývoje románské literatury. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. ISBN 80-210-0151-8. s.84-89

¹⁹ nařízení Villers-Cotterets vydáné Františkem I. Francouzským (vládl v letech 1515 – 1547)

²⁰ BERAN Vladimír. O jazykové kultuře a purismu ve Francii. In: Slovo a slovesnost, ročník 2 (1936), číslo 3, str. 171-182 [online]. © 2011 [cit. 2017-02-07]

Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=150>

²¹ DOHALSKÁ Marie a Olga SCHULZOVÁ. Fonetika francouzštiny. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1471-7. s. 57

²² OSTRÁ Růžena. Přehled vývoje románské literatury. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. ISBN 80-210-0151-8. s.96-103

²³ François de Malherbe - francouzský básník, kritik a překladatel

přejímány. A za účelem zavedení určitého oficiálního řádu a kodifikované jazykové normy zakládá roku 1635 kardinál Richelieu Francouzskou akademii.

Pravopis se od 16. století moc neliší, dochází pouze k jeho systematickému zjednodušování. Začíná se rozlišovat *u* od *v* a *i* od *j*, zaniklé *s* je nahrazeno cirkumflexem, neboli „stříškou“ (^) (*teste* -> *tête*, *blasme* -> *blâme*). V druhé polovině tohoto století se opět usiluje o reformu pravopisu. Vaudelin přichází s návrhem, aby každý foném byl reprezentován pouze jedním znakem. Tento návrh zůstává bez povšimnutí, stejně jako ty předešlé.

4) *Moderní francouzština (18. století až současnost)*

a. *první období (18. století, francouzská revoluce a císařství)*²⁴

Postavení latiny je ještě více omezeno tím, že osvícenští filozofové upřednostňují francouzský jazyk pro vzdělání a výchovu. Latina se objevuje na univerzitách pouze jako jeden z předmětů.

V tomto období byly vydány 3 slovníky Francouzské akademie, které přijaly jen pár změn. Došlo k oficiálnímu zavedení psaní „stříšky“ u slov typu: *être*, *connaître*, která se dříve psala: *estre*, *cognoistre*. Pouze u výrazu *il est* zůstalo němé *s* až do dnes.²⁵ V množném čísle podstatných a přídavných jmen končících na *-ant* se přestalo psát koncové *-t* (*enfants* -> *enfans*, *constants* -> *constans*).

V následujícím slovníku z roku 1762 byly přijaty další 2 změny a to nahrazení *ph* za *f* ve slovech přijatých z řečtiny (*phantasie* -> *fantasie*, *phantôme* -> *fantôme*). U množného čísla slov končících na *-ez* se koncovka změnila na *-és* (*qualitez* -> *qualités*).

²⁴ OSTRÁ Růžena. Přehled vývoje románské literatury. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. ISBN 80-210-0151-8.. s.107-112

²⁵ DOHALSKÁ Marie a Olga SCHULZOVÁ. Fonetika francouzštiny. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1471-7 s. 57

a. druhé období (od doby Restaurace až po první světovou válku)²⁶

Romanističtí autoři této doby jsou proti „zkostnatělému purismu“²⁷ a snaží se přiblížit francouzský jazyk široké veřejnosti. Dochází k obohacování slovní zásoby převážně o regionální a lidové výrazy, o exotismy a o termíny technického rázu. I v tomto období se objevují různé návrhy reforem, nicméně ani jedna z nich není přijata.

K jediné změně v pravopisu dochází v roce 1835, kdy je vydán slovník Francouzské akademie, již sedmý v pořadí. Opět zavádí psaní koncového *t* v množném čísle podstatných a přídavných jmen končících na *-ant* (*enfants* se opět píše *enfants*). *Oi* se mění na *ai*. Slovo *françois* se tedy začíná psát tak, jak ho známe dnes, *français*.

a. současná francouzština (první světová válka až současnost)²⁸

Vývoj současné francouzštiny, tedy od 1. světové války až dodnes, je ovlivněn mnoha faktory, jakými je například technický pokrok, zdemokratizování veřejného i soukromého života, rozvoj vědeckých oborů atd. Jazyk se tak stává volnějším a vyjadřování neformálnějším. Slovní zásoba je obohacována o nová slova, která francouzština přebírá z cizích jazyků, zejména z angličtiny. I důsledkem toho vzniká spousta nových slovníků, například v roce 1867 Grand Dictionnaire Larousse. Vychází také další slovník Francouzské akademie. Jde o osmé vydání z roku 1935, které kupříkladu nahrazuje apostrof pomlčkou (*grand'mère* -> *grand-mère*). Deváté vydání slovníku zatím ještě nevyšlo celé, byly publikovány pouze 3 díly, a to v roce 1992, 2000 a 2011 (od hesel Maquereau až do Quotité).²⁹

²⁶ OSTRÁ Růžena. Přehled vývoje románské literatury. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. ISBN 80-210-0151-8. s. 114 - 116

²⁷ Tamtéž, str. 108

²⁸ Tamtéž, str.117-124

²⁹ *La 9e édition* [online]. , <http://www.academie-francaise.fr/le-dictionnaire/1> [cit. 2017-02-28]. ISSN 2271-3441. Dostupné z: <http://www.academie-francaise.fr>

1.2 Reforma francouzského pravopisu

Jak jsme si mohli všimnout v předcházející kapitole, francouzský pravopis není stálý, ale neustále se vyvíjí a mění, aby se přizpůsobil své době. I proto byl terčem několika reforem, které ovšem většinou nebyly přijaty. Ke změnám docházelo pouze vydáváním slovníků Francouzské akademie. Dá se říci, že každé z devíti vydání slovníku Francouzské akademie je samo o sobě malou pravopisnou reformou. Například v roce 1740 třetí vydání slovníku změnilo více jak 6 000 slov a v roce 1932 jich osmé vydání změnilo dalších 500.³⁰

Nejaktuálnější reformou je ta z roku 1990, která je rozebrána v následující kapitole. Hlavním záměrem tvůrců reformy je odstranit z francouzského pravopisu nedůslednosti a přispět k jeho zjednodušení.

V následující kapitole si nejprve představíme, kdo se zabývá určováním normy spisovné francouzštiny a jaké instituce byly a jsou k tomu kompetentní. Dále se budeme věnovat tomu, co předcházelo reformě, a zaměříme se na reformu samotnou. Poslední část budeme věnovat změnám, která reforma přinesla.

1.2.1 Norma a kodifikace

Normou se rozumí soubor pravidel, která definují správné užití jazyka a jsou závazná pro všechny jeho uživatele. V případě nedodržování těchto pravidel by došlo k problémům při dorozumívání mezi jednotlivci.³¹

Kodifikací je potom chápáno zpracování a zachycení těchto norem, které jsou uváděny ve slovnících, mluvnicích a jiných příručkách. Pro některé jazyky existují státem ustanovené instituce, které mají na starost zpracování a vydávání kodifikačních příruček. Tak je tomu i v případě francouzského jazyka, kde Francouzská akademie od doby svého založení dbá na jednotnost jazyka a určuje autoritativní pravidla pravopisu.

³⁰ DUPRIEZ, Dominique. La nouvelle orthographe en pratique. Belgique: De Boeck Supérieur, 2009. ISBN 978-2-8011-1606-7

³¹ DOHALSKÁ Marie a Olga SCHULZOVÁ. Fonetika francouzštiny. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1471-7. s. 18

1.2.1.1 Francouzská akademie³²

Francouzská akademie byla založena kardinálem Richeliem v roce 1635 za účelem kodifikace jazykové normy a dohlížení nad jejím správným užíváním.

Francouzská akademie má dohromady 40 členů, tzv. „*nesmrtelní*“³³, kteří se od roku 1910 scházejí každý čtvrtek. Jejich zasedání jsou soukromá, s vyloučením veřejnosti. Jedinou výjimkou je zasedání první čtvrtek v prosinci, kdy se může zúčastnit i veřejnost, ale pouze na základě pozvání. Hlavní funkci v Akademii zastává stálý sekretář, který reprezentuje Akademii na oficiálních ceremoniích. Jeho úkolem je také každé tři měsíce zvolit předsedu, který po toto období vede zasedání. V roce 1999 byla do funkce stálého sekretáře zvolena Hélène Carrère d'Encausse, která se tak stala první ženou zvolenou do této funkce.

Hlavní úlohou Francouzské akademie je dohlížet na správné užití (*bon usage*) francouzského jazyka a jeho šíření ve Francii i ve frankofonních zemích.

Podle článku 24 stanov a předpisů Francouzské akademie by akademie měla pracovat řádně a s veškerou pečlivostí, ustanovovat určitá pravidla pro francouzský jazyk a učinit ho jasným.

Až do roku 1989 byla Akademie jedinou autoritou určující jednotná pravidla francouzského pravopisu. Nicméně před reformou vznikla další instituce, která pomáhá při úpravě, obohacování a propagaci francouzského jazyka ve Francii i mimo ni. Jedná se o Nejvyšší radu francouzského jazyka.

1.2.1.2 Nejvyšší rada francouzského jazyka³⁴

Nejvyšší rada francouzského jazyka je národní instituce, která má na starost radit akademii v otázkách týkajících se užití jazyka. Celkem byly založeny tři Rady, a to ve Francii (Conseil supérieur de la langue française) a ve dvou dalších frankofonních zemích, v Belgii (Conseil supérieur de la langue française de la Communauté française de Belgique) a v kanadském Québecu (Conseil supérieur de la langue française au Québec). Pravidelně mezi sebou spolupracují.

³² Académie française [online]. [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <http://www.academie-francaise.fr>

³³ Les immortels

³⁴ Langue française et langues de France. *Le site du Ministère de la Culture et de la Communication* [online]. [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <http://www.culturecommunication.gouv.fr/Politiques-ministerielles/Langue-francaise-et-langues-de-France/La-DGLFLF/Historique>

Ve Francii byla Nejvyšší rada založena roku 1989 na základě dekretu č. 89-403 z 2. června 1989. Jejím úkolem je „*studovat otázky týkající se užití, upravení, obohacení, propagaci a šíření francouzského jazyka ve Francii a mimo Francii*“³⁵.

Jejím prvním úkolem bylo navrhnout sérii změn pro francouzský pravopis. Rada čítá 22 členů, včetně stálého sekretáře Francouzské akademie (Académie française) a Francouzské akademie věd (Académie des sciences).

1.2.2 Snaha o změnu

Koncem 80. let 20. století se objevuje čím dál více požadavků na změnu francouzského pravopisu, která by ho učinila dostupnějším pro současnou generaci. Roku 1983 zakládá Nina Catach, specialista na francouzský pravopis a jeho historii, sdružení *AIROE*³⁶, které je složené z lingvistů a dalších odborníků, kteří si kladou za cíl upravit francouzský pravopis. Výzkumný tým spolu s dalšími experty pracuje na seznamu slov, která je třeba pozměnit. Konečný soupis obsahoval 400 návrhů, které měly změnit okolo 1500 slov.

V roce 1988 se množí debaty odborníků, kteří se zabývají francouzským pravopisem a jeho komplexností. V únoru roku 1989 vychází ve francouzském deníku výzva deseti lingvistů v čele s N. Catach, B. Cerquiglini, P. Encrevé, kteří žádají „*modernizaci francouzského pravopisu*“.³⁷ Rovněž vycházejí díla renomovaných lingvistů, která pojednávají o nutnosti změnit pravopis. Například *Que vive l'orthographe*³⁸, *Délires de l'orthographe*³⁹ atd. Široká veřejnost se také vyjadřuje

³⁵ « *Le Conseil supérieur de la langue française a pour mission d'étudier les questions relatives à l'usage, à l'aménagement, à l'enrichissement, à la promotion et à la diffusion de la langue française en France et hors de France* »

Décret n°89-403 du 2 juin 1989 instituant un conseil supérieur de la langue française et une délégation générale à la langue française et aux langues de France. In: . 1989, ročník 89, číslo 403. Dostupné také z: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?sessionId=7D5E54B089332E5E3D4489B21F8ABC79.tp&cidTexte=JORFTEXT000000699321&dateTexte=19960322>

³⁶ Association pour l'information et la recherche sur les orthographes et les systèmes d'écriture

³⁷ « moderniser l'écriture française »

Un appel de linguistes sur l'orthographe " Moderniser l'écriture du français ". *Le Monde* [online]. 1989 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1989/02/07/un-appel-de-linguistes-sur-l-orthographe-moderniser-l-ecriture-du-francais_4112476_1819218.html#ej005w58Rxckf8AF.99

³⁸ LECONTE Jacques et Philippe CIBOIS. *Que vive l'orthographe*. Seuil, 1989. ISBN 978-2020108577

³⁹ CATACH, Nina. *Délires de l'orthographe*. Plon, 1989. ISBN 978-2259021364

ve prospěch reformy, což je patrné z výsledků průzkumu z března roku 1989. Necelá polovina dotazovaných (44%) je reformě pravopisu nakloněna.⁴⁰

1.2.3 Průběh reformy

V říjnu 1989 vedou všechny okolnosti a názorová hnutí M. Rocarda, předsedu vlády v letech 1988-1991, k založení Nejvyšší rady pro francouzský jazyk.⁴¹ Ta má za úkol formulovat jasné návrhy na modifikaci francouzského pravopisu a odstranit pravopisné nedůslednosti a nepravidelnosti. Rada vedená M. Druonem, stálým sekretářem Francouzské akademie, začíná pracovat 25. října 1989.

Díky seznamu slov, vyhotoveným výzkumným týmem AIROE a dalšími odborníky, jsou návrhy brzy dokončeny a 3. května 1990 je M. Druon představuje nejprve Francouzské akademii, která je jednohlasně odhlasovala a potom i M. Rocardovi, který je oficiálně přijímá. Pozitivní ohlas získávají také od Nejvyšší rady pro francouzský jazyk v Belgii a Québecu.

Oficiálně jsou tyto návrhy po několika úpravách vydány 6. prosince 1990 v Úředním věstníku Francouzské republiky pod názvem *Les Rectifications de l'orthographe*.⁴² Oficiální výnos se dělí na více částí. Po úvodních slovech následují obecné principy, rozbor jednotlivých bodů, zavedená pravidla a problémy zápisu některých slov. Poslední část je věnována radám lexikografům a dalším tvůrcům neologismů. Doporučuje se, aby byly nové výrazy v souladu s principy navržených změn.

Ustanovené změny se týkají pouze 2 400 slov z 59 000 slov devátého vydání slovníku Francouzské akademie, které jsou platné nejen ve Francii, ale ve všech frankofonních zemích.

⁴⁰ CATACH, Nina. Histoire de l'orthographe française. Paris: Editions Champion, 2001. ISBN 2-7453-0575-1

⁴¹ Conseil supérieur de la langue française

⁴² Úpravy pravopisu

1.2.4 Od reformy až po rok 2016

Po publikování nových změn v pravopisu se strhly bouřlivé debaty na dané téma. V období s názvem „*guerre de nénuphar*“ se objevuje spousta rozporuplných názorů. Z toho důvodu se 10. ledna roku 1991 Francouzská akademie znovu schází ohledně projednání navržených změn a je otevřena nová diskuze, kde se střetává více rozdílných názorů na reformu. Sejde se 29 členů z 38, ale nedojde k žádnému hlasování. Akademici se pouze dohodnou na dvou věcech: pozastavení reformy na dobu 3-5 let a odmítnutí vnučování reformy autoritativním způsobem.⁴³

Následně 17. ledna akademie vydává úřední oznámení, kde upřesňuje modifikace k nedávno vydaným změnám. Uvádí, že oficiální dokument vydaný v prosinci není povinný a starý pravopis zůstává nadále platný. To znamená, že oba pravopisy jsou správné, je možné si vybrat, který budeme používat. Lze je i kombinovat.

Postupem času jsou nové změny zaváděny do oficiálních materiálů, slovníků, učebnic a gramatik. 19. června 2008 je vydán Věstník ministerstva školství⁴⁴, kde byl nový pravopis uznán.⁴⁵ Až 4. února 2016 vychází oficiální ustanovení, že nový pravopis má být od školního roku 2016/2017 součástí učebnic a má být vyučován na školách. Nové učebnice mají být označeny symbolem *Nouvelle orthographe*.⁴⁶

⁴³ Le débat à l'Académie française La nouvelle orthographe ferait l'objet d'une " période probatoire " de trois à cinq ans. *Le Monde* [online]. 1991 [cit. 2017-03-01].

Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1991/01/12/le-debat-a-l-academie-francaise-la-nouvelle-orthographe-ferait-l-objet-d-une-periode-probatoire-de-trois-a-cinq-ans_4009585_1819218.html#jtthlRwo61Bv9dJV.99

⁴⁴ *Bulletin officiel hors-série n° 3 du 19 juin 2008*. In: . 2008, ročník 2008, číslo 3.

Dostupné také z: <ftp://trf.education.gouv.fr/pub/edutel/bo/2008/hs3/hs3.pdf>

⁴⁵ „*L'orthographe révisée est la référence*“

⁴⁶ *Orthographe-recommandee.info* [online]. 2016 [cit. 2017-03-01].

Dostupné z: <https://www.orthographe-recommandee.info>

1.2.5 Změny pravopisu⁴⁷⁴⁸⁴⁹

Hlavní změny jsou rozděleny do sedmi bodů: *spojovník, množné číslo složených slov, diakritická znaménka, slovesa končící na -eter a -eler, minulé příčestí zvratných sloves, přejatá slova a nepravidelnosti*. Ke každé ze změn je uveden příklad.

1. Spojovník (*trait d'union*)

- číslovky: spojovník se píše mezi všemi složenými číslovkami, nehledě na to, zda jde o číslo nižší či vyšší než sto
 - *quatre-cent-sept, trois-cent-cinq, vingt-et-un-mille-six-cent...*
- složená slova: spojovník se nepíše u složených slov:
 - obsahující *contre-*, *entre-* (*contreplaqué, contrejour, entredeux, ...*)
 - obsahující *extra-*, *intra-*, *ultra-* (*extraterrestre, intraoculaire, ...*)
 - tvořených z odborných slov, tzv. „*mots savants*“ (*agroalimentaire, un narcodollar, ...*)
 - zvukomalebných a expresivních (*coincoin, tohubohu, tictac, ...*)
 - tvořených slovesným tvarem a dalším slovem (*le portemonnaie, le mangetout, le tirebouchon, ...*)

2. množné číslo složených slov (*pluriel des mots composés*)

znak množného čísla se přidává vždy jen k druhému slovu kompozita, které se píše se spojovníkem a je složené ze slovesa nebo předložky a podstatného jména

- *des contrejours, des abat-jours, des pèse-lettres, des garde-fous ...*

3. diakritická znaménka (*signes diacritiques*)

- rozlučník (tréma): se píše nad samohlásku, která se vyslovuje odděleně od předcházející hlásky (*aigüe, ambigüe, exigüité, aigüe, contigüe, ...*)

⁴⁷ HENDRICH, J., O. RADINA a J. TLÁSKAL. Francouzská mluvnice. Plzeň, Fraus, 2001. ISBN 80-7238-064-8 s.669-675

⁴⁸ Les rectifications de l'orthographe. In: *L'Académie française* [online]. [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: http://www.academie-francaise.fr/sites/academie-francaise.fr/files/rectifications_1990.pdf

⁴⁹ Guide pratique de l'orthographe rectifiée. *Cahiers pédagogiques* [en ligne]. 2011 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: http://www.cahiers-pedagogiques.com/IMG/pdf/GuidePratiqueOrthographeRectifie_e-2-09-2011.pdf

- „stříška“: se nemusí psát nad samohláskami *u, i*
 - *abime, accroitre, ainé, aout, boite, buche, bruler; chaine, connaitre*

Toto pravidlo neplatí u slov, u kterých by vynechání stříšky způsobilo záměnu s jiným slovem. Stříška zůstává ve slovesných tvarech: první a druhé osobě množného čísla perfekta jednoduchého a třetí osoby jednotného čísla konjunktivu imperfekta a plusquamperfekta. (*dû, sùr, je crois, jeûne, ...*)

4. slovesa končící na **-eler, -eter** (*verbes terminés par -eler, -eter*)

- podle nové normy budou tato slovesa psána s tupým znaménkem (*accent grave*), tedy stejně jako tomu bylo u slovesa *geler – il gèle*
 - *il ruissèle, nous espèrerons, je succèderai, l'évènement, règlementaire, ...*

Pouze u sloves *appeler* a *jeter* zůstává starý pravopis se zdvojenou souhláskou, z důvodu jejich častého užívání.

5. minulé přičestí **zvratných sloves** (*participe passé des verbes pronominaux*)

- minulé přičestí slovesa *laisser*, po kterém následuje infinitiv, zůstává neměnné (stejně jako je tomu u slovesa *faire* před infinitivem)
 - *Elle s'est laissé séduire., Je les ai laissé partir., La maison qu'on a laissé saccager., ...*

6. **přejatá slova** (*mots empruntés*)

- slova cizího původu užívaná ve francouzštině jsou adaptována na francouzský pravopis, to znamená, že přízvuk a tvoření množného čísla se řídí francouzskými pravidly
 - *un match ->des matchs, un ravioli ->des raviolis, le maximum ->les maximums, ...*

7. **jiné nepravidelnosti** (*anomalies*)

Jde o grafémy, které se neshodují se základními pravidly psané francouzštiny nebo nejsou v souladu s danou sérií pravidel. Nejde o upravení celku, ale jednotlivých slov, jejichž pravopis je „*rozkolísaný nebo nelogický*“.⁵⁰

Ognon, cèleri, chauvesouris, passepartout, bluejean, nénufar, charriot,

⁵⁰HENDRICH, J., O. RADINA a J. TLÁSKAL. Francouzská mluvnice. Plzeň, Fraus, 2001. ISBN 80-7238-064-8 s.674

2. METODOLOGICKÁ ČÁST

2.1 Výzkumný záměr a výzkumná otázka

Francouzský pravopis se neustále vyvíjí a v průběhu historie zaznamenal několik reforem, které si kladly za cíl zjednodušit pravopis, aby se stal srozumitelnějším. Stejný záměr má i reforma pravopisu, která proběhla v roce 1990. Každá reforma vyvolá debaty odpůrců, kteří jsou proti novým změnám, a příznivců, kteří vidí v nových změnách krok dopředu ve vývoji. Stejně tak tomu bylo s reformou francouzského pravopisu v roce 1990. Již od počátku se objevovaly názory na podporu reformy, ale zároveň se mnoho lidí stavělo proti ní.

Záměrem této práce je vysledovat mediální ohlas pravopisné reformy ve francouzském deníku *Le Monde*. Cílem výzkumu je analyticky rozebrat obsah výzkumných jednotek a vyhledat aktéry debaty o reformě pravopisu, jejich postoje, případně proměny těchto postojů v čase.

Hlavní výzkumná otázka zní: ***Kdo jsou aktéři reformy francouzského pravopisu z roku 1990 a jaké jsou názory na ni?***

Na tuto otázku budu odpovídat na základě analýzy článků, které jsem vybrala podle stanovených požadavků.

2.2 Výzkumná jednotka a výzkumný vzorek

Za výzkumnou jednotku byl zvolen článek publikovaný ve francouzském deníku *Le Monde*, který obsahoval klíčová slova *reforma pravopisu* a *změny pravopisu*.⁵¹

Časové období pro výzkum byl stanoven od roku 1990, kdy reforma proběhla, až po rok 2016, kdy byly změny, která reforma přinesla, zavedeny do škol.

Jelikož ve stanoveném období vyšlo mnoho článků a bylo by nemožné projít všechna čísla od roku 1990 po rok 2016, použila jsem vyhledávač⁵² na internetových

⁵¹ Mots clés: réforme d'orthographe, les rectifications d'orthographe

⁵² <http://www.lemonde.fr/recherche/>

stránkách Lemonde.fr. Vybrala jsem jen ty články, které se týkaly reformy pravopisu a jeho změn.

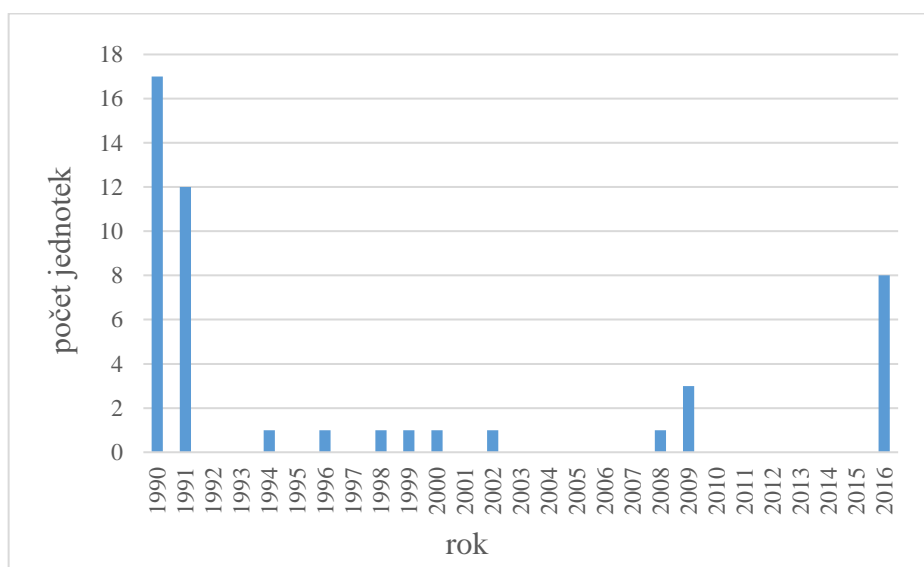
Za výzkumnou jednotku tedy považuji článek publikovaný ve francouzském deníku Le Monde, který obsahuje klíčová slova *reforma pravopisu* a *změny pravopisu* a který splňuje časové období 1990-2016.

Výzkumný vzorek tvoří všechny články, které vyšly ve francouzském deníku Le Monde mezi lety 1990-2016 a které se týkaly reformy pravopisu a jeho změn. Le Monde vychází ve Francii od 19. prosince 1944 a je to jeden z posledních tzv. večerních deníků, který je publikován v Paříži v časném odpoledni s datem následujícího dne a v okolních oblastech další ráno. Již po několik desetiletí je řazen mezi přední francouzské deníky. Od roku 1996 je Le Monde dostupný na internetu, na stránkách Lemonde.fr.⁵³

2.3 Četnost výzkumných jednotek

Pro analýzu bylo vybráno období od roku 1990 až po rok 2016, tedy 26 let. Z tohoto období jsem vybrala 47 výzkumných jednotek.

Graf č.1: Četnost výzkumných jednotek mezi lety 1999-2016

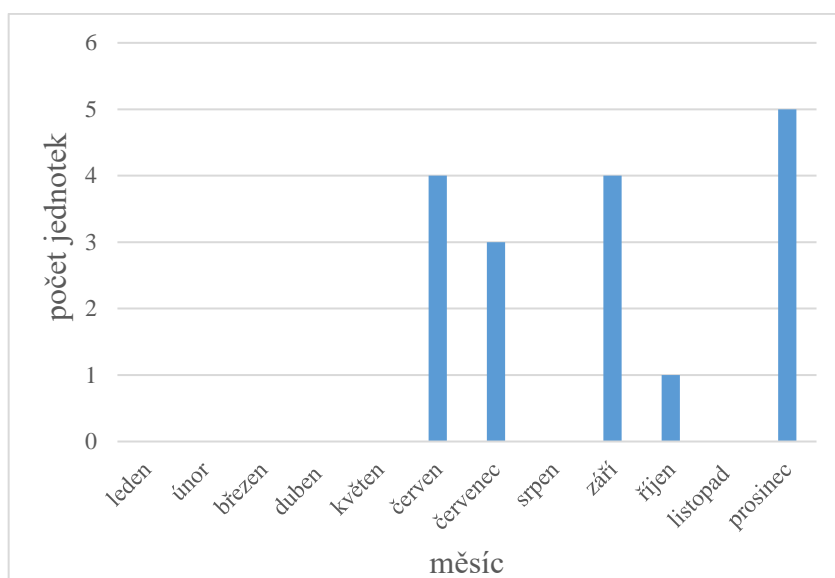

N=47

⁵³ Le Monde. In: *La presse en liberté* [online]. 2017 [cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <http://www.lapresseenliberte.org/2017/02/23/le-monde>

Nejvíce výzkumných jednotek bylo publikováno v roce 1990 (17 jednotek z celkového množství 47, což je 36%). V tomto roce vyšlo nejvíce článků, protože se jedná o rok, kdy byla reforma francouzského pravopisu navržena, přijata, schválena a oficiálně publikována. Pomocí článků se podávaly informace o průběhu reformy, navrhovaných změnách, a vyjadřovaly se ohlasy na reformu. Z následujícího grafu můžeme vidět, ve kterých měsících články vycházely.

Graf č.2: Četnost výzkumných jednotek v roce 1990

N=17

Začátkem roku se neobjevil žádný článek. První články vyšly až v červnu, kdy byl návrh reformy, již jednohlasně schválený Francouzskou akademií, předán předsedovi vlády Michelu Rocardovi, který ho oficiálně přijal. Tyto články se věnují tomu, co předcházelo reformě (např. založení skupiny, která pracovala na změnách), reformě samotné a změnám, které jsou navrhovány. Objevují se také první názory, které se už v této době rozcházejí. V červenci a září se články věnují převážně názorům na reformu a informují o vzniku skupin a sdružení, které jsou pro i proti reformě. Poměrně velké množství článků (5 ze 17) vyšlo v prosinci, kdy byla vydána oficiální zpráva o změnách pravopisu⁵⁴ v Úředním věstníku. Články informují veřejnost o vydání zprávy, a také o celém průběhu reformy. Poslední dva prosincové články pojednávají o pobouření

⁵⁴ Le Rapport des Rectifications de l'orthographe

nepřítomných akademiků v době hlasování Francouzské akademie, kteří chtějí znovu otevřít debatu na toto téma.

V roce 1991 vyšlo 12 jednotek, tedy 26% z celkového počtu 47. Všechny články byly publikovány v lednu, což je dáno faktem, že tehdy proběhlo další hlasování Francouzské akademie. Články nejdříve sdělují rozhořčení nepřítomných akademiků, kteří si přejí dostat slovo, aby se mohli vyjádřit, a následně je zveřejněn výsledek dvou jednání (10. a 17. ledna) Akademie, na který všichni netrpělivě čekali. Opět lze nalézt i články, které zachycují názory na reformu pravopisu, a i takové, které se snaží vysvětlit, proč je třeba pravopis měnit, nebo ho naopak uchovat, aby nedošlo k oddělení jazyka od jeho kořenů.

V období mezi lety 1992 až 2015 vyšlo dohromady 10 článků, což činí 21% z celkového množství. Články vycházely nezávisle na událostech. Jde totiž o období, kdy reforma upadla v zapomnění. Můžeme si všimnout, že ani v roce 2008, kdy byl vydán Věstník ministerstva školství o tom, že „*nový pravopis je doporučovaný*“⁵⁵ ve školách, se neobjevily žádné velké reakce. Jeden článek sice vyšel, ale jde o rozhovor s A. Chervelem, který vydal knihu, kde se zabýval otázkou, jestli je nutné zreformovat pravopis, aby se mohl snadněji vyučovat.⁵⁶ Ostatní články jsou velmi různorodé. Jeden vysvětluje důvody, proč je třeba pravopis reformovat, z důvodu snadného učení francouzského jazyka pro cizince a děti. Jiný se zase věnuje historii francouzského pravopisu, aby vysvětlil těm, kteří se staví proti reformě, že z historického hlediska reforma není zase tak podstatná, neboť přináší pouze malé úpravy. Některé články potom pouze informují čtenáře o této reformě. V roce 2009 dokonce vychází dva články, které jsou identické s těmi, které vyšly již v letech 1994 a 1999.

Další velká reakce se objevuje až v roce 2016. Všechny jednotky, dohromady 8 (17%), vyšly stejně jako v roce 1991 v jednom měsíci, tentokrát v únoru. V tomto období najdeme články, ve kterých se stálá sekretářka Francouzské akademie Hélène Carrère d'Encausse a ministryně školství Najat Vallaud-Belkacem, vyjadřují k reformě pravopisu. Dále zde nacházíme příspěvky, které komentují zavedení pravopisných změn

⁵⁵ „*L'orthographe révisée est la référence*“

⁵⁶ Réformer l'orthographe pour l'enseigner?

CHERVEL André. *L'orthographe en crise à l'école. Et si l'histoire montrait le chemin ?* Paris : Retz, 2008

ve školách, a to i přesto, že již v roce 2008 to bylo uveřejněno ve Věstníku ministerstva školství, nebo články, které připomínají reformu pravopisu, navrhované změny a názory na ni.

3. PRAKTICKÁ ČÁST

V této části se detailně zaměřím na aktéry debaty o reformě pravopisu a jejich postoje k ní. Zároveň se pokusím vysledovat i proměny těchto jejich postojů v čase.

Nejdříve představím a zanalyzuji hlavní aktéry, jakými jsou Nejvyšší rada francouzského jazyka, Maurice Druon, Michel Rocard a Francouzská akademie.

Následně se dostanu k dalším významným aktérům, kteří se vyjádřili na podporu reformy pravopisu, ale i těm, kteří byli proti ní.

3.1 Hlavní aktéři

Nejvyšší rada francouzského jazyka (Conseil supérieur de la langue française) a její pracovní skupina

Nejvyšší rada francouzského jazyka je národní instituce, která má na starost poradenství pro Francouzskou akademii v otázkách týkajících se užití jazyka. Celkem byly založeny tři Rady, a to ve Francii (Conseil supérieur de la langue française) a ve dvou dalších frankofonních zemích, v Belgii (Conseil supérieur de la langue française de la Communauté française de Belgique) a v kanadském Québecu (Conseil supérieur de la langue française au Québec). Předmětem mého zájmu bude pouze role francouzské Rady, protože ta sehrála v reformě z roku 1990 velkou roli.

Ve Francii byla Nejvyšší rada francouzského jazyka založena roku 1989 na popud předsedy vlády Michela Rocard, který byl zároveň jejím předsedou. A byl to on, kdo žádal, aby navrhla „*jisté úpravy a tolerance*“⁵⁷. To byl také první úkol, kterým Nejvyšší rada pověřila pracovní skupinu založenou za tímto účelem. Ustanovující dekret z roku 1989 totiž opravňuje Nejvyšší radu zakládat pracovní skupiny či odborné komise, aby pomáhaly při vykonávání povinností, které jsou jí svěřeny.⁵⁸

Pracovní skupina byla založena, stejně jako Nejvyšší rada, na podnět M. Rocard, a určena k velké úpravě francouzského pravopisu za účelem zjednodušení jeho vyučování. Skládala se z „*odborníků na jazyk, profesorů, gramatiků, lingvistů, korektorů,*

⁵⁷ "certaines rectifications et tolérances"

⁵⁸ Décret n°89-403 du 2 juin 1989 instituant un conseil supérieur de la langue française et une délégation générale à la langue française et aux langues de France. In: . 1989, ročník 89, číslo 403. Dostupné také z: https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?jsessionid=7D5E54B089332E5E3D4489B21F8ABC79.tpdjo10v_3?cidTexte=JORFTEXT000000699321&dateTexte=19960322

editorů slovníků“⁵⁹ a byla vedena stálým sekretářem Francouzské akademie, Mauricem Druonem. Členy této skupiny byly například Bernard Pivot, Tahar Ben Jelloun, Pierre Perret, Bernard Quemada, Pierre Encrevé. K podpoře skupiny byli přizváni další lingvisté, lexikografové a například také vedoucí korektorů deníku Le Monde, Jean-Pierre Colignon.

Při vypracovávání návrhu na změny pravopisu se skupina řídila těmito principy:

- **Stálost a flexibilita** (cílem bylo navrhnout nový pravopis, který by mohl koexistovat s tím současným),
- **potřebnost** (pracovní skupina se snažila odstranit všechny nepravidelnosti, které neslouží jazyku ani jeho uživatelům),
- **dodržení podstaty jazyka** (navržené změny pouze reagují na vývoj jazyka ve společnosti)
- **a odmítnutí úplného přeházení jazyka** (reforma neměla za cíl zcela změnit francouzský pravopis, ale pouze ho upravit).⁶⁰

Nejvyšší rada francouzského jazyka podotkla, že není jejích záměrem ohrozit jazyk, nýbrž „*navrhnout úpravy a změny, které by byly v souladu s vývojem úzu/jazykové zvyklosti a které by umožnily lehčí a spolehlivější výuku*“.⁶¹

⁵⁹ L'Académie française contre toute réforme de l'orthographe. *Le Monde* [online]. 2016 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/societe/article/2016/02/13/l-academie-francaise-contre-toute-reforme-de-l-orthographe_4864931_3224.html#U4opoHto5fWDU92V.99

⁶⁰ « *fermeté et souplesse (il s'agit d'établir une nouvelle norme tout en continuant d'admettre l'orthographe actuelle), utilité, respect du " génie de la langue " et refus de tout bouleversement* » M. Rocard approuve le Conseil supérieur de la langue française L'orthographe " rectifiée " devrait être enseignée dès la rentrée 1991. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/06/21/m-rocard-approuve-le-conseil-superieur-de-la-langue-francaise-l-orthographe-rectifiee-devrait-etre-enseignee-des-la-rentree-1991_3993114_1819218.html#lewUIpSxEbtShqRO.99

⁶¹ « *proposer des retouches et aménagements, correspondant à l'évolution de l'usage, et permettant un apprentissage plus aisé et plus sûr* »

« Réforme » de l'orthographe : l'Académie comptait bien faire appliquer ses « rectifications » en 1990. *Le Monde* [online]. 2016 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2016/02/16/reforme-de-l-orthographe-l-academie-comptait-bien-faire-appliquer-ses-rectifications-en-1990_4866505_4355770.html#SJwIZ0FdkFtJvKff.99

Výsledkem její činnosti byl návrh změn, který se týkal 7 bodů: *spojovník, množné číslo složených slov, diakritická znaménka, slovesa končící na -eter a -eler, minulé příčestí zvratných sloves, přejatá slova a jiné nepravidelnosti*. Návrh byl předán Francouzské akademii a po jejím schválení také předsedovi vlády, M. Rocardovi, který jej oficiálně přijal.

Maurice Druon

Maurice Druon je francouzský spisovatel, člen Francouzské akademie a stálý sekretář Akademie mezi lety 1985-1999. Byl také členem Nejvyšší rady francouzského jazyka a v roce 1989 byl zvolen předsedou pracovní skupiny ustanovené za účelem úpravy francouzského pravopisu. Od samého začátku byl reformě příznivě nakloněn a „opěvoval nový pravopis“.⁶²

18. ledna 1991 v dopise adresovaném předsedovi vlády, M. Rocardovi, vyjadřuje jako stálý sekretář postoj Francouzské akademie. Ta se konečně rozhodla, že doporučuje, aby reforma pravopisu nebyla vnučována. Také upřesňuje, že navrhované změny se „nesnaží o rozvrat jazyka“, ale „mají standardizovat většinu odchylek“,⁶³ které francouzský pravopis má.

Michel Rocard

Michel Rocard je francouzský politik, v letech 1988-1991 předseda francouzské vlády a po založení Nejvyšší rady francouzského jazyka také její předseda.

V roce 1989, kdy se začínaly množit debaty o pravopisu, se je snažil utnout tím, že založil Nejvyšší radu francouzského jazyka a následně pracovní skupinu, kterou pověřil přípravou „*potřebných úprav*“ a zmínil i 5 bodů, na které by se měla zaměřit: *spojovník, množné číslo složených slov, stříška, minulé příčestí zvratných sloves a různé nepravidelnosti*. Rada nakonec navrhla 7 bodů.

Navržené změny Rada předala 19. června 1990 Michelu Rocardovi a ten je oficiálně přijal. Označil je za „*přesné, umírněné, koherentní a respektující vývoj a*

⁶² « *faisait l'éloge de l'orthographe nouvelle* »

« Réforme » de l'orthographe : l'Académie comptait bien faire appliquer ses « rectifications » en 1990. *Le Monde* [online]. 2016 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2016/02/16/reforme-de-l-orthographe-l-academie-comptait-bien-faire-appliquer-ses-rectifications-en-1990_4866505_4355770.html#SJwIZ0FdKfJvKff.99

⁶³ « *Elles ne visent pas un bouleversement de la langue* », mais « *normalisent la plupart des anomalies* »

přirozenost našeho[francouzského] *jazyka*“⁶⁴ a slíbil, že by nový pravopis měl být zaveden do škol na začátku školního roku 1991.

8. ledna se vyjádřil v tisku, aby hájil reformu, kterou on sám vyvolal. Řekl, že je stále příznivě nakloněn „*potřebným změnám*“ a připomíná, že jde o mírnou úpravu, která se týká pouze 1500 slov, a že se žádným způsobem nebude nový pravopis vnučovat. Také dodal, že jde o nutnost zjednodušit jazyk, zvláště v oblasti vědecké a technické slovní zásoby, aby se usnadnil automatický překlad pomocí počítačů.

Francouzská akademie (Académie française)

Francouzská akademie, založena kardinálem Richelieu v roce 1635, měla v roce 1990 38 členů. Stálým sekretářem v té době byl Maurice Druon a od roku 1999 se stálou sekretářkou stala Hélène Carrère d'Encausse. Změna stálého sekretáře přinesla i odlišný postoj Akademie vůči pravopisu.

Francouzská akademie, až do roku 1989 jediná autorita určující jednotná pravidla francouzského pravopisu, měla významnou roli i v této reformě.

V dubnu roku 1990 byly návrhy pravopisných změn představeny komisi Francouzské akademie, která má na starosti slovníky. Během dvou zasedání, které byly přístupné akademikům, komise změny prodiskutovala a navrhla případné opravy. Například si přála zachovat pravidlo psaní čísel nebo zachovat stříšku u infinitivu sloves končících na *-âtre*.

Pozměněný návrh byl předán Francouzské akademii, která ho 3. května 1990 jednohlasně schválila za přítomnosti 22 z 38 tzv. nesmrtelných. Přestože se skoro ve všech příspěvcích objevuje, že došlo k jednohlasnému souhlasu členů, v jednom z příspěvků se můžeme dočíst, že ve skutečnosti byli Jean d'Ormesson, Eugène Ionesco, Jean Dutourd, Maurice Rheims et Jacques Laurent⁶⁵ proti navrhované reformě. V dalším příspěvku zjišťujeme dokonce výroky těchto osob. Například Maurice Rheims tvrdí,

⁶⁴ « *précises, limitées, cohérentes et respectueuses de l'histoire et de la nature de notre langue* » M. Rocard approuve le Conseil supérieur de la langue française L'orthographe "rectifiée" devrait être enseignée dès la rentrée 1991. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/06/21/m-rocard-approuve-le-conseil-superieur-de-la-langue-francaise-l-orthographe-rectifiee-devrait-etre-enseignee-des-la-rentree-1991_3993114_1819218.html#lewUIpSxEbtShqRO.99

⁶⁵ La réforme de l'orthographe Le flottement des néufars. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/12/25/la-reforme-de-l-orthographe-le-flottement-des-nenufars_4014191_1819218.html#WU2ZFFAtZX1XHZEJ.99

„že nebyl přítomen v den hlasování“, i když ho tam ostatní členové Akademie viděli. Jean Dutourd zase prohlašuje: „*Jestli jsem hlasoval pro reformu, bylo to jen proto, že jsem poslouchal nepozorně*“.⁶⁶ Nicméně přítomní akademici si vzpomínají, že předsedal zasedání v den hlasování. Ostatní, například Jean Hamburger, vítají práci skupiny založené za účelem navržení změn.

Fronta odporu, která se tvořila i uvnitř Francouzské akademie, přispěla k tomu, že se Akademie rozhodla znovu otevřít debatu. Několik akademiků se totiž vzbouřilo, že buď nebyli přítomni v den hlasování, nebo že nedostali prostor, aby se vyjádřili, a jsou proti rozhodnutí Akademie, které jim bylo vnuceno.

10. ledna 1990, v den opětovného zahájení činnosti Francouzské akademie, byla opět započata debata. Sešlo se 29 akademiků z 38. Všichni přítomni se vyjádřili. Objevovaly se názory od absolutní podpory až po úplný odpor. K žádnému hlasování ovšem nedošlo. Předseda Akademie, v té době Michel Mohrt, oznámil, že debata zůstala otevřená a bude pokračovat na příštím zasedání 17. ledna 1991. Zároveň také oznámil, že se Akademie prozatím dohodla pouze na dvou věcech: pozastavení reformy na 3-5 let a odmítnutí vydat oběžník aplikující reformu ve školství. Tudíž sešlo z návrhu Michela Rocardu, aby byl nový pravopis zaveden do francouzských škol již začátkem školního roku 1991.

19. ledna vyšel článek, v němž se dozvídáme, že po zasedání, které proběhlo 17. ledna, se Akademie rozhodla takto: nechce, aby navrhované změny byly jakýmkoliv způsobem vnucovány široké veřejnosti, a to ani ve školách. Také prohlašuje, že oba pravopisy, nový i starý, jsou správné, a lidé si mohou vybrat, který budou používat. Dále odmítá slovo „reforma“ a místo něj upřednostňuje slovo „doporučení“⁶⁷. Nakonec si vyhrazuje právo na konci „pozorovacího období“ potvrdit nebo odmítnout navržené změny podle toho, jak ukáže čas.

⁶⁶ Les maux de l'orthographe La querelle est relancée par les remords de certains académiciens qui avaient cautionné la réforme. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/12/30/les-maux-de-l-orthographe-la-querelle-est-relancee-par-les-remords-de-certains-academiciens-qui-avaient-cautionne-la-reforme_4157700_1819218.html#BpJ0RbQRsz2m07SO.99

⁶⁷ « *recommandations* »

Až do této doby můžeme vidět, že Akademie, přestože prvně odhlasovala reformu jednohlasně, není jednotná. Nicméně změny navržené reformou nijak nezpochybňuje, jen je nechce žádným způsobem nutit. V roce 2016, kdy měl být nový pravopis oficiálně zaváděn na francouzských školách, se však objevila zajímavá reakce.

V únoru roku 2016 vychází článek s nadpisem „*Francouzská akademie je proti celé reformě*“.⁶⁸ Postoj Francouzské akademie sděluje její stálá sekretářka, Hélène Carrère d'Encausse, v rozhovoru pro deník Le Figaro. Rovněž dodává, že „*postoj Akademie se nikdy neměnil: nesouhlasí s celou reformou, ale souhlasí s omezeným počtem změn, které nejsou autoritativně vnucovány, a které jsou podrobené zkoušce času*“.⁶⁹ Pro ty, co si myslí, že Akademie stála u zrodu navrhovaných změn, vysvětluje, že ta neměla „*žádný podíl*“ na této reformě.

⁶⁸ L'Académie française contre toute réforme de l'orthographe. *Le Monde* [online]. 2016 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/societe/article/2016/02/13/l-academie-francaise-contre-toute-reforme-de-l-orthographe_4864931_3224.html#U4opoHto5fWDU92V.99

⁶⁹ « *La position de l'Académie n'a jamais varié sur ce point : une opposition à toute réforme de l'orthographe mais un accord conditionnel sur un nombre réduit de simplifications qui ne soient pas imposées par voie autoritaire et qui soient soumises à l'épreuve du temps.* »
Tamtéž.

3.2 *Názory na reformu*

3.2.1.1 *Pozitivní*

Nejprve si představíme aktéry, kteří podporují pravopis a jsou příznivě nakloněni navrženým změnám.

Alain Decaux

Alain Decaux je členem Francouzské akademie a v roce 1990, kdy byla reforma oficiálně uznána, byl ministrem druhé Rocardovi vlády a zároveň ministrem pro Frankofonii.

8. července 1990 vyšel článek s nadpisem „*Alain Decaux obhajuje nový pravopis*“.⁷⁰ Zjišťujeme z něj, že Alain Decaux shromáždil 5. července editory, překladatele, korektory, novináře a všechny „*kteří mají pravopis ve svých rukou*“⁷¹, aby je seznámil se změnami pravopisu.

Navíc dodává, že v roce 1740 změnila Francouzská akademie ve svém slovníku (3. vydání) jeden ze čtyř grafémů⁷². Podle něj se nyní jedná pouze o „*malé úpravy vedle revoluce*“.⁷³

Aby přispěl k jednoduššímu rozšíření nových změn mezi veřejnost, přepsal úryvek od Merimého⁷⁴ s novým pravopisem a starý pravopis byl uveden v závorce. Tento úryvek vyšel v deníku *Le Monde*.⁷⁵

⁷⁰ M. Alain Decaux défend la nouvelle orthographe. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/07/08/m-alain-decaux-defend-la-nouvelle-orthographe_3989352_1819218.html#YpZ06O8jWPuifxex.99

⁷¹ « *ceux qui tiennent en main l'orthographe* »

Tamtéž.

⁷² Nejmenší, dále už nedělitelná jednotka psaného jazyka (písmeno abecedy, znak

⁷³ « *petits ajustements à côté d'une révolution* »

M. Alain Decaux défend la nouvelle orthographe. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/07/08/m-alain-decaux-defend-la-nouvelle-orthographe_3989352_1819218.html#YpZ06O8jWPuifxex.99

⁷⁴ Prosper Mérimée - francouzský spisovatel

⁷⁵ « *quel évènement (événement) ! Pour parler sans ambigüité (ambiguïté), le diner (dîner) de Sainte-Adresse cher à Prosper Mérimée..* »

La dictée. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z:

http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/07/08/ladictee_3989351_1819218.html?xtmc=la_dictee&xtcr=154

Bernard Cerquiglini

Bernard Cerquiglini je lingvista a profesor. Byl nejvyšším zástupcem pro francouzský jazyk a viceprezidentem Nejvyšší rady francouzského jazyka. V roce 1990 byl spolu s dalšími jmenován do strategické pozice ve skupině, která pracovala na přípravě pravopisných změn. Je rovněž jedním z deseti lingvistů, kteří napsali na podzim roku 1989 do Le Monde článek, ve kterém žádali „*modernizaci francouzského pravopisu*“.⁷⁶

Od začátku byl stoupencem reformy a navrhovaných změn. Nechtěl je ovšem nijak vnucovat. Ihned po oficiálním uznání změn M. Rocardem se nechal slyšet, že „*až užití rozhodne, protože pravopis nelze měnit nařízením. Role školství bude stěžejní*“.⁷⁷

V létě roku 1990 informoval o zavedení navržených změn ve školách. Měly se objevit ve Věstníku ministerstva školství během léta 1991. A pro veřejnost by měla „*pravděpodobně*“ vyjít kapesní kniha s analýzami, studii a seznamem změn.

Pierre Perret prohlásil, že je „*velmi šťastný, že se mohl zúčastnit tohoto oprášení [pravopisu]*“.⁷⁸

Jean-Pierre Ceton, francouzský spisovatel, vysvětluje, proč je nutné reformovat pravopis. Ve svém článku z roku 1998 poukazuje na vzrůstající převahu angličtiny jako mezinárodního jazyka a na fakt, že pokud francouzština uváže ve starých pravidlech, dojde k postupnému oddělení mluveného a psaného jazyka a stane se to, že francouzsky se bude mluvit jen ve Francii. Také připomněl, že jazyk je určen dětem a cizincům, kteří francouzštině ve světě pomáhají přežít. A my bychom jim měli umožnit, aby jim nepravdivosti nebránily v mluvení, psaní, komunikaci či porozumění jazyku.

⁷⁶ Un appel de linguistes sur l'orthographe " Moderniser l'écriture du français ". *Le Monde* [online]. 1989 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1989/02/07/un-appel-de-linguistes-sur-l-orthographe-moderniser-l-ecriture-du-francais_4112476_1819218.html#ej005w58Rxckf8AF.99

⁷⁷ « *L'usage en décidera, car on ne modifie pas l'orthographe par décret ; le rôle de l'éducation nationale sera fondamental.* »

M. Rocard approuve le Conseil supérieur de la langue française L'orthographe " rectifiée " devrait être enseignée dès la rentrée 1991. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/06/21/m-rocard-approuve-le-conseil-superieur-de-la-langue-francaise-l-orthographe-rectifiee-devrait-etre-enseignee-des-la-rentree-1991_3993114_1819218.html#lewUIpSxEbtShqRO.99

⁷⁸ « très heureux de participer à ce coup de plumeau »
Tamtéž.

Jeden z autorů článků z roku 1990, jehož jméno je neznámé, se snažil vysvětlit, že zavedení pravopisu by nemělo způsobit žádné velké problémy. Příklad ukázal na vybraném textu od Jean Jacques Rousseaua z knihy „Emile čili o výchově“. Po přečtení často citovaných textů zjistil, že oproti originálům, kde najdeme *les enfans, je prens, jetté, flateur*, ve vydáních z roku 1990 najdeme tato slova již změněná na *les enfants, je prends, jeté, flatteur*. Jednalo se přibližně o 50 slov, jejichž pravopis byl změněn.

Vedle jednotlivců se k záležitosti vyjádřily i různé asociace či skupiny. Například **Asociace překladatelů** (Association des traducteurs) požadují změny pravopisu. **Asociace učitelů základních škol** (Syndicat national des instituteurs), která se už několik let snaží o zjednodušení pravopisu, je navrženými změnami uspokojena. Z reakcí učitelů pařížských škol lze vyčíst, že ti, co jsou nejvíce konfrontováni s problémy ve výuce, jsou často reformě nakloněni. Nicméně myslí si, že upravit pravopis nestačí. Podle nich by bylo třeba ho změnit do hloubky, ne ho jen „oprášit“ na povrchu. Větší důraz by prý měl být kladen také na metodu výuky pravopisu, jelikož ta je nedostatečná.

3.2.1.2 Negativní

Na druhé straně se našla spousta aktérů, kteří s reformou francouzského pravopisu nesouhlasili a navrhované změny rázně odmítali.

Bernard Pivot

Bernard Pivot je francouzský novinář, jehož průzkum z května 1989 ukázal, že 76% Francouzů souhlasí s odstraněním odchylek. Stal se členem pracovní skupiny Nejvyšší rady francouzského jazyka. Po předání návrhu změn předsedovi vlády, M. Rocardovi, B. Pivot prohlásil, že „*Puristé budou křičet, děti a cizinci budou spokojeni*“.⁷⁹

Ačkoliv byl ze začátku velkým zastáncem pravopisu a členem komise navrhujícím reformu, koncem roku 1990 se začal distancovat. Dokonce se domníval, že ze strany

⁷⁹ « *Les puristes vont hurler, les enfants et les étrangers seront contents* »

M. Rocard approuve le Conseil supérieur de la langue française L'orthographe "rectifiée" devrait être enseignée dès la rentrée 1991. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/06/21/m-rocard-approuve-le-conseil-superieur-de-la-langue-francaise-l-orthographe-rectifiee-devrait-etre-enseignee-des-la-rentree-1991_3993114_1819218.html#lewUIpSxEbtShqRO.99

komise určené k úpravě pravopisu došlo k podvodu, a že M. Druon měl oklamat tuto komisi. Ten mu vyhrožoval trestním stíháním.

Na začátku roku 1991 se Bernard Pivot vyjádřil v tisku. Reagoval na článek, ve kterém se psalo, že „*přešel na stranu vzbouřenců*“. Vysvětlil, že to není pravda, že „*stále schvaluje mnoho změn, které navrhla Nejvyšší rada francouzského jazyka a ke které měl tu čest patřit*“.⁸⁰ Nicméně nesouhlasí se změnami u množného čísla složených slov a se zrušením stříšky nad „i“ a „u“. Podle něj se nejedná o úpravu, ale o amputaci.

Proti reformě se vyjádřila také **Danièle Sallenave**, která řekla, že podle ní je tato reforma novou etapou úpadku francouzské kultury.

Alain Peyrefitte, jeden ze členů Francouzské akademie, s touto reformou také nesouhlasil.

Raymond Barre, francouzský politik, sdělil, že co se francouzského pravopisu týče, tak je „*konzervativce*“, a že by si přál, aby byl „*řád pravopisu zachován*“.⁸¹ Jinak se obává, že literární dědictví autorů jako byli La Fontaine, Racine nebo Victor Hugo se pro mladé stanou nesrozumitelnými.

Autor příspěvku z 20. července 1990, jehož jméno je neznámé, také protestoval proti reformě. Říkal, že když se zjistilo, že většina populace má špatný pravopis, místo toho, aby se zjistilo proč, rovnou se obvinil viník – pravopis. To vše proto, aby se nedocházelo k znepokojení nad vyučováním pravopisu na školách, zánikem diktátů, nadvládou mluvních cvičení nad psanými atd. Autor článku tvrdil, že když dojde k zavedení nového pravopisu, zanikne pojítka mezi jazykem a historií, literární díla, která byla napsána před reformou, se stanou nečitelnými a pravopis bude zbaven své pravé tváře.

⁸⁰ « L'article [...] laisse croire que je serais passé avec armes et bagages " dans le camp des rebelles ". Ce n'est pas vrai. Je continue d'approuver beaucoup des modifications proposées par le Conseil supérieur de la langue française, auquel j'ai eu l'honneur d'appartenir. »

Bernard Pivot s'explique. *Le Monde* [online]. 1991 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1991/01/08/bernard-pivot-s-explique_4018251_1819218.html#4OIK1WISlrjBZgp1.99

⁸¹ « conservateur » (...) « favorable au maintien de la discipline de l'orthographe »

La réforme de l'orthographe M. Rocard reste favorable à des " rectifications utiles ". *Le Monde* [online]. 1991 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z:

http://www.lemonde.fr/archives/article/1991/01/10/la-reforme-de-l-orthographe-m-rocard-reste-favorable-a-des-rectifications-utiles_4019596_1819218.html#PDYHRkXiwuOJYAKJ.99

Dále například **Pierre Bénard** byl znepokojen vznikem možných odchylek, které by reforma mohla přinést.

Sdružení učitelů (La Société des Agrégés)

Sdružení učitelů se také vyjádřilo proti reformě. Po oficiálním schválení reformy 19. června toto sdružení prohlásilo: „*Rodiče a děti budou zmatení, nebudou více akceptovat žádné pravidlo*“.⁸²

To, že je sdružení proti, nám dává také najevo článek z 12. července 1990 s nadpisem *Sdružení učitelů je proti reformě*. Po přečtení můžeme zjistit, že byl vydán „apoštolský list“ adresovaný prezidentovi Francie, jímž v té době byl François Mitterrand. Tento list měl v první řadě varovat veřejnost před inkoherencí a nebezpečím pravopisné reformy. Členové si mysleli, že navržené úpravy budou zdrojem nových odchylek a povedou ke zdvojenému systému, kde bude koexistovat „*vnucený*“ a „*tolerovaný*“⁸³ pravopis. Také zmiňují nákladnost změn, jelikož bude třeba přepsat slovníky, gramatiky a literární díla. Na závěr dodávají, že „*za účelem napravení chyb, vznikne spousta dalších*“.⁸⁴

⁸² « *parents et maîtres seront désorientés et viendront à ne plus accepter aucune règle* »
La réforme de l'orthographe M. Rocard reste favorable à des "rectifications utiles". *Le Monde* [online]. 1991 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z:

http://www.lemonde.fr/archives/article/1991/01/10/la-reforme-de-l-orthographe-m-rocard-reste-favorable-a-des-rectifications-utiles_4019596_1819218.html#PDYHRkXiwuOJYAKJ.99

⁸³ « *l'orthographe imposé et toléré* »

⁸⁴ « sous prétexte de remédier à de prétendues anomalies, on va en introduire de nouvelles à la pelle »
ORTHOGRAPHE La Société des agrégés contre la réforme. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/07/12/orthographe-la-societe-des-agreges-contre-la-reforme_3990695_1819218.html#TL1Agk2uT405rhXW.99

Dokonce vznikala sdružení, která si kladla za cíl bojovat proti vnucované reformě. Mezi jejími členy byli spisovatelé, malíři, novináři a další.

Sdružení svobodná Francie (Le Français libre) a Sdružení pro ochranu francouzského jazyka (l'Association pour la sauvegarde de la langue française)

Sdružení pro ochranu francouzského jazyka bylo založené v roce 1990 za účelem podpory zlepšení vyučování francouzského jazyka a zajištění jeho rozšíření do frankofonních zemích, ale i do zbytku světa. Nicméně dalším důvodem, proč bylo sdružení založeno, byli jeho členové, snažící se podniknout nezbytné kroky ke zpochybnění pravopisných změn, které oni považovali za „*nebezpečné pro budoucnost francouzského jazyka*“.⁸⁵ Jejím předsedou zůstává již od začátku Philippe de Saint Robert.

Sdružení svobodná Francie spolu se Sdružením pro ochranu francouzského jazyka se sloučila, aby mohla lépe bojovat proti vnuceným pravopisným změnám. Předsedou tohoto seskupení se stal François Bayrou, který byl zároveň předsedou Unie pro francouzskou demokracii (UDF). To vyvolalo ohlasy, že jde o střet zájmu, ale on vysvětlil, že jediný účel tohoto spojení je tažení proti „*autoritativnímu postupu, který se snaží vnutit nový pravopis*“.⁸⁶ Soudí totiž, že jediný účel nově navržených změn je „*zdiskreditovat psaný jazyk a jeho pravidla*“. A navrhuje: „*místo toho měnit normu by se slušelo lépe učit základy*“.⁸⁷

François Bayrou, sám velký odpůrce pravopisu, se bouřil proti „*vůli odštíhnout naše [francouzské] děti od jejich kořenů*“ a pod sebou shromáždil různé osobnosti jako třeba Michela Tournira, Alaina Finkielkrauta, Daniëlle Sallenave, Philippa Sollerse, Yves Bergera a další. V roce 1991 se k nim připojilo pět členů, z nichž všichni byli držitelé Nobelovy ceny (Claude Simon, Maurice Allais, François Jacob, Louis Néel, André Lwoff).

⁸⁵ « *sont dangereuses pour l'avenir de la langue française* »

Des écrivains refusent la réforme Les maquis de l'orthographe. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/12/20/des-ecrivains-refusent-la-reforme-les-maquis-de-l-orthographe_3982941_1819218.html#MZ5XBGeyMcFexgMP.99

⁸⁶ « *la procédure autoritaire qui tend à imposer une nouvelle orthographe* »

⁸⁷ **Tamtéz.**

Comité Robespierre

Comité Robespierre bylo další sdružení odpůrců pravopisu, které vzniklo v roce 1990, aby bojovalo proti zavedení nových pravopisných změn. Sdružení shromažďovalo příznivce status quo. Například Georgese Wolinskiho, Jacquese Benvenistu, Francoise Cavannu, Rogera Caratiniho, Léona Schwartzenberga, Jacquese Vergese. Ti všichni vyjadřovali „*morální opovržení proti technokratům bez duše, kteří se odvážili znesvětit francouzský jazyk*“.⁸⁸

⁸⁸ « la guillotine morale du mépris contre les technocrates sans âme et sans pensée qui ont osé profaner notre langue »

La réforme de l'orthographe Le flottement des néufars. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/12/25/la-reforme-de-l-orthographe-le-flottement-des-nenufars_4014191_1819218.html#WU2ZFFAtZX1XHZEJ.99

Nakonec se podíváme na dvě aktérky, které se k reformě vyjádřily nedávno, a to v roce 2016, kdy byly debaty o reformě oživeny z důvodu snahy o systematické zavádění nového pravopisu do škol. Jde o Hélène Carrère d'Encausse a Najat Vallaud-Belkacem.

Hélène Carrère d'Encausse

Hélène Carrère d'Encausse je francouzská historička a politička, které se stala v roce 1990 členkou Francouzské akademie. Od roku 1999, kdy Maurice Druon podal demisi, se jako první žena stala stálou sekretářkou Akademie.

Začátkem roku 2016, kdy se znovu otevřela debata na téma reforma francouzského pravopisu z roku 1990, se stálá sekretářka distancovala od reformy, která se měla objevit ve školních učebnicích. Nepochopila prý důvod, proč je „*reforma, která byla vypracovaná před čtvrt stoletím, vytažena ze zapomnění*“.⁸⁹

13. února 2016 se vyjádřila v rozhovoru pro francouzský deník Le Figaro, aby upřesnila postoj Francouzské akademie. Připomíná, že postoj Akademie se nikdy neměnil: vždy byla proti reformě. Souhlasí pouze s určitým počtem změn, které ale nemají být žádným způsobem vnucovány a které jsou podrobené zkoušce času. Nový pravopis je od začátku nepovinný.

Hélène Carrère d'Encausse také dodává, že Akademie neměla na reformě žádný podíl. Bývalý stálý sekretář Francouzské akademie Maurice Druon sice na změnách pracoval, ale jen proto, že byl členem pracovní skupiny Nejvyšší rady francouzského jazyka. Následně pak změny představil Francouzské akademii. Nicméně zdůrazňuje, že to byla pracovní skupina, která změny navrhla, ne Francouzská akademie. Podle Hélène Carrère d'Encausse je to velmi důležitý rozdíl.

Najat Vallaud-Belkacem

Najat Vallaud-Belkacem je od roku 2014 ministryně školství. Do debaty o reformě pravopisu se zapojila začátkem února 2016, kdy odpověděla dopisem na překvapivou reakci stálé sekretářky Hélène Carrère d'Encausse, která se distancovala od reformy z roku 1990. Říká: „*Se zájmem, ale rovněž s určitým úžasem jsem shledala vaši veřejnou reakci na nový rámcový vzdělávací program vydaný 26. listopadu 2015, kde kritizujete*

⁸⁹ « *l'exhumation d'une réforme de l'orthographe élaborée il y a un quart de siècle* » L'Académie française contre toute réforme de l'orthographe. *Le Monde* [online]. 2016 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/societe/article/2016/02/13/l-academie-francaise-contre-toute-reforme-de-l-orthographe_4864931_3224.html#U4opoHto5fWUDU92V.99

hlavně to, že nový pravopis je doporučovaný, přestože od roku 2008 je toto postavení stále stejné“.⁹⁰ Navíc dodává, že když ji v létě kontaktovali ti, co mají na starost tvorbu programu, neměla žádné námitky, ani co se doporučení nového pravopisu týče.

Úžas ministryně je umocněn faktem, že tyto změny jsou obsaženy v 9. vydání slovníku Francouzské akademie.

⁹⁰ « C'est avec intérêt, mais également avec un certain étonnement que j'ai pris connaissance de votre réaction publique aux nouveaux programmes de la scolarité obligatoire, publiés le 26 novembre 2015 – vous critiquez notamment la référence, pourtant identique à celle de 2008 »

Orthographe: Mme Vallaud-Belkacem fait part de son « étonnement » à l'Académie française. *Le Monde* [online]. 2016 [cit. 2017-03-01]. ISSN 1950-6244. Dostupné z:

http://www.lemonde.fr/education/article/2016/02/16/orthographe-mme-vallaud-belkacem-fait-part-de-son-etonnement-a-l-academie-francaise_4865910_1473685.html#llwqjtpAu3KWd0UZ.99

3.3 *SHRNUTÍ ANALÝZY*

V praktické části jsem se zabývala mediálním ohlasem reformy francouzského pravopisu v deníku *Le Monde* v období 1990-2016. Dle stanovených kritérií bylo vybráno 47 příspěvků, které jsem našla na internetových stránkách *Lemonde.fr*. Pomocí analýzy těchto článků jsem se snažila odpovědět na naši otázku: ***Kdo jsou aktéři reformy francouzského pravopisu z roku 1990 a jaké jsou názory na ni?***

V první části jsem se věnovala hlavním aktérům, kteří měli významnou roli, co se reformy pravopisu z roku 1990 týče. Začala jsem s Nejvyšší radou francouzského jazyka a její pracovní skupinou, která byla založena za účelem navrhnutí pravopisných změn. Mezi jejími členy byly různé lingvisté, gramatici a jazykoví specialisté. Společně se snažili navrhnout takové změny a úpravy pravopisu, aby ho učinili srozumitelnějším a snazším pro výuku. Dodávali, že nechtějí ohrozit francouzský jazyk, ale odstranit nesrovnalosti, které má. Dále jsem se snažila přiblížit postoj Maurice Druona, stálého sekretáře Francouzského akademie a předsedu pracovní skupiny, která pracovala na změnách pravopisu. Ten s reformou pravopisu souhlasil a podporoval ji. Michel Rocard, předseda francouzské vlády, byl hlavním iniciátorem reformy pravopisu a také jejím podporovatelem. Úpravy navržené Nejvyšší radou oficiálně přijal a řekl o nich, že jsou umírněné a respektují vývoj francouzského jazyka. Posledním velkým aktérem byla Francouzská akademie. Její postoj se v průběhu času měnil. Akademie nejdříve 3. května 1990 jednohlasně schválila navržené změny, poté se někteří členové Akademie začali stavět proti reformě. V roce 1991 došlo k dalším dvěma zasedáním, jejichž výsledkem bylo, že navržené změny se nebudou žádným způsobem vnucovat a bude možné si vybrat, který pravopis používat. V roce 2016, kdy došlo k zavedení nového pravopisu do škol, se za Akademii vyjádřila její stálá sekretářka Hélène Carrère d'Encausse, která tvrdila, že Francouzská akademie nesouhlasí s reformou, pouze s omezeným počtem změn.

V druhé části jsem se zaměřila na to, jaké jsou názory na reformu francouzského pravopisu z roku 1990. Nejdříve jsem se snažila zachytit kladné názory na reformu a aktéry, kteří se jí snažili podpořit. Mezi nimi byl názor Alaina Decaux, který změny představil všem, kteří měli pravopis na starost, a také se přidal k šíření nového pravopisu. Dále se pro reformu vyjádřil Bernard Cerquiglini, jeden ze členů pracovní skupiny a stoupenec reformy, Pierre Perret, člen pracovní skupiny, který byl velmi nadšen, že

reformě mohl být přítomen. Vedle jednotlivců byly představeny také asociace: Asociace překladatelů a Asociace učitelů základních škol, které požadovaly tyto změny a jsou s nimi spokojeny. I někteří učitelé projevíli s reformou sympatie, nicméně myslí si, že tato úprava nestačí, a že je třeba se na problém zaměřit více do hloubky.

Na druhé straně byly uvedeny názory, které byly proti reformě a navrhovaným změnám, nebo jejich autoři odmítali jejich část. Třeba Bernard Pivot, který byl členem pracovní skupiny a zpočátku s reformou souhlasil, se od reformy později distancoval. Poté vysvětlil, že nesouhlasí s některými změnami. Danièle Sallenave reformu komentovala jako fázi úpadku francouzské kultury. Raymond Barre se vyjádřil, že má obavy, aby zavedením nového pravopisu nedošlo k nesrozumitelnosti starých literárních děl. Neznámý autor se rozčílil, že místo snahy o nalezení jiného řešení ke zlepšení znalosti pravopisu mezi lidmi se rovnou pravopis reformoval, což podle něj mohlo vést k zániku pojítka mezi jazykem a historií.

Proti nově zavedeným změnám se stavěly i dvě skupiny. Le Français libre, pod vedením Francois Bayrou, která se spojila se Sdružením pro ochranu francouzského jazyka. Ti se společně snažili bojovat proti novému pravopisu, který je podle nich hrozbou pro budoucnost francouzského jazyka. Stejně tak Comité Robespierre, jehož členové se bouřili proti změnám, které znesvěcují francouzský jazyk.

Na závěr jsem představila dvě ženy, které se k reformě vyjádřily na začátku roku 2016. Jde o Hélène Carrère d'Encausse, stálou sekretářku Francouzské akademie, která reformu komentovala v návaznosti na zavedení nového pravopisu do škol. Jménem Akademie řekla, že je proti reformě a že nelze spojovat nový pravopis s Francouzskou akademií, protože to byl Maurice Druon a jeho pracovní skupina, kdo změny navrhl. Francouzská akademie na tom podle ní nemá žádný podíl. Na to zareagovala Najat Vallaud-Belkacem, současná ministryně školství, kterou odtažitá reakce Hélène Carrère d'Encausse překvapila. Změny jsou totiž obsaženy v 9. vydání slovníku Akademie a co se zavedení nového programu do škol týče, tak sama neměla žádné námítky.

Z těchto reakcí nelze říct, jestli převládají názory pozitivní nebo negativní. Jako každá reforma i tato má své stoupence, ale také odpůrce. A jako každá reforma také tato pravopisná potřebuje svůj čas, aby byla přijata veřejností. Nový pravopis je doporučovaný a od začátku školního roku 2016/2017 je systematicky zaváděn do školních učebnic. Potrvá ještě několik let, než bude zcela přijat veřejností.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo prozkoumat mediální ohlasy reformy francouzského pravopisu z roku 1990 ve francouzském deníku Le Monde.

V teoretické části jsem se nejdříve věnovala francouzskému pravopisu a jeho vývoji. Francouzský pravopis se v průběhu historie neustále měnil, což bylo zapříčiněno také reformami, kterými prošel. Tento vývoj jsem se pokusila ve zkratce vysvětlit spolu s příklady změn, které pravopis zaznamenal. Poté jsem vysvětlila, která instituce je zodpovědná za kodifikaci francouzského jazyka. V poslední části teoretické části jsem se zaměřila na poslední reformu z roku 1990. Popsala jsem, proč byla reforma navržena a jaký byl její průběh. Rovněž jsem objasnila, co se dělo po reformě až do roku 2016, kdy se nový pravopis zavedl do škol. Teoretická část je zakončena popisem změn, které přinesla tato reforma: *spojovník, množné číslo složených slov, diakritická znaménka, slovesa končící na -eter a -eler, minulé přičestí zvratných sloves, přejatá slova a nepravidelnosti.*

V metodologické části byla nejdříve představena metoda výzkumu. Stanovila jsem si výzkumný záměr a výzkumnou otázku. Určila kritéria, podle kterých byly vybrány výzkumné jednotky, a popsala jsem výzkumný vzorek. Následně jsem charakterizovala četnost výzkumných jednotek ve stanoveném období od roku 1990 až po rok 2016.

V praktické části jsem se snažila odpovědět na základní otázku: **Kdo jsou aktéři reformy francouzského pravopisu z roku 1990 a jaké jsou názory na ni?** Na základě analýzy výzkumných jednotek jsem si tuto část rozdělila na dvě podkapitoly. Nejdříve jsem představila hlavní aktéry této reformy, kteří v ní hráli významné role. Těmi jsou Nejvyšší rada francouzského jazyka, která byla pověřena návrhem potřebné změny ve francouzském pravopise, Michel Rocard, předseda vlády a předseda této komise, Maurice Druon, předseda pracovní skupiny, která pracovala na změnách pravopisu, a také Francouzská akademie, která jako jediná autorita v této oblasti odhlasovala navržené změny. V následující části byli prezentováni další aktéři, kteří se vyjádřili k reformě, a pozitivní i negativní ohlasy, které se objevovaly ve francouzském deníku Le Monde.

RESUMÉ

Ce mémoire traite de « la réaction des médias à la réforme d'orthographe française » de l'année 1990 dans le quotidien français « Le Monde ».

L'orthographe française est l'une des plus complexe au monde et, au même titre que la langue française, elle ne cesse d'évoluer. Elle a été sujet à de nombreuses réformes qui, au fur et à mesure, l'ont façonné.

La dernière réforme, qui a eu lieu en 1990, est le thème principal de ce mémoire. L'Académie française l'a approuvé à l'unanimité en 1990, mais il a fallu attendre 2016 pour que son application soit effective dans les écoles françaises. Le long délai entre l'approbation de la réforme et son application montre que la nouvelle orthographe n'a pas le soutien unanime de tous les citoyens français. Ce mémoire vise donc à montrer à l'impact de la réforme sur les individus en montrant leurs réactions et leurs débats dans « Le Monde ».

Ce travail se décompose en trois parties : théorique, méthodologique et pratique. Dans la première partie, la partie théorique, j'ai défini le terme « orthographe » et décrit son évolution à travers les réformes. Ensuite, je me suis intéressés à l'institution compétente en matière d'orthographe. J'ai fini la partie théorique en abordant la réforme de l'année 1990. J'ai abordé les différentes étapes de la réforme et décrit l'évolution de la situation jusqu'à 2016. Enfin, j'ai détaillé les modifications qui concernent : *le trait d'union, le pluriel des mots composés, les signes diacritiques, les verbes terminés par -eter et -eler, l'accord du participe passé des verbes pronominaux, les mots étrangers et les anomalies.*

Dans la deuxième partie, la partie méthodologique, j'ai déterminé l'objectif et la question de recherche. Puis, je me suis concentrée sur la définition des unités que nous analysons dans la partie pratique.

Pour analyser les acteurs et leurs réactions, j'ai choisi le quotidien français « Le Monde » de 1990, année de réforme d'orthographe, à 2016, année de l'application de la réforme dans les écoles. Afin de trouver des articles pertinents, j'ai utilisé le moteur de recherche disponible sur Lemonde.fr. J'ai choisi tous les articles contenant les mots clés : *réforme*

d'orthographe et les *rectifications d'orthographe*. Nous avons sélectionné 47 unités d'entre eux.

Dans la troisième partie, la partie pratique, je me suis intéressée à l'analyse des unités que j'ai bien défini pour pouvoir répondre à la question suivante :

Quels sont les acteurs de la réforme d'orthographe et quelles sont les réactions à elle ?

J'ai ensuite présenté ces acteurs. J'ai commencé par les acteurs principaux de cette réforme. Il s'agit du Conseil supérieur de la langue française, qui a travaillé sur les modifications ; de Maurice Druon, le secrétaire perpétuel de l'Académie française et président du travail ; de Michel Rocard, premier ministre entre 1988 et 1991 ; et de l'Académie française, la Haute autorité en la matière.

Pour finir, j'ai décidé de présenter des protagonistes ayant réagi à cette réforme. J'ai alors exposé les réactions de quelque nature que ce soit, tant positives que négatives.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1) CATACH, Nina. Histoire de l'orthographe française. Paris: Editions Champion, 2001. ISBN 2-7453-0575-1
- 2) CATACH, Nina. L'orthographe. Paris: Presses universitaires de France, 1978. ISBN 2 13 046056 9
- 3) CONTANT, Chantal a Romain MULLER. Les rectifications de l'orthographe du français: la nouvelle orthographe accessible. Bruxelles: De Boeck-Duculot, 2010. ISBN 978-2-8011-0142-1
- 4) DOHALSKÁ, Marie a Olga SCHULZOVÁ. Fonetika francouzštiny. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1471-7
- 5) DUPRIEZ, Dominique. La nouvelle orthographe en pratique. Belgique: De Boeck Supérieur, 2009. ISBN 978-2-8011-1606-7
- 6) Grand Larousse universel. Librairie Larousse, 1991. 11.díl. ISBN 2-03-102341
- 7) HENDRICH, J., O. RADINA a J. TLÁSKAL. Francouzská mluvnice. Plzeň, Fraus, 2001. ISBN 80-7238-064-8
- 8) OSTRÁ, Růžena. Přehled vývoje románských jazyků. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990. ISBN 80-210-0151-8
- 9) REY-DEBOVE, Ray a Alain REY. Le petit Robert: dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française. ISBN 978-2-32100-216-1

Internetové zdroje

- 1) *Académie française* [online]. [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <http://www.academie-francaise.fr>
- 2) BERAN Vladimír. O jazykové kultuře a purismu ve Francii. In: Slovo a slovesnost, ročník 2 (1936), číslo 3, str. 171-182 [online]. © 2011 [cit. 2017-02-07] Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=150>
- 3) *Bulletin officiel hors-série n° 3 du 19 juin 2008*. In: . 2008, ročník 2008, číslo 3. Dostupné také z: <ftp://trf.education.gouv.fr/pub/edutel/bo/2008/hs3/hs3.pdf>
- 4) *Décret n°89-403 du 2 juin 1989 instituant un conseil supérieur de la langue française et une délégation générale à la langue française et aux langues de France*. In: . 1989, ročník 89, číslo 403. Dostupné také z: https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do;jsessionid=7D5E54B089332E5E3D4489B21F8ABC79.tpdjo10v_3?cidTexte=JORFTEXT000000699321&dateTexte=19960322
- 5) Guide pratique de l'orthographe rectifiée. *Cahiers pédagogiques* [en ligne]. 2011 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: http://www.cahiers-pedagogiques.com/IMG/pdf/GuidePratiqueOrthographeRectifie_e-2-09-2011.pdf
- 6) *La 9e édition* [online]. , <http://www.academie-francaise.fr/le-dictionnaire/> [cit. 2017-02-28]. ISSN 2271-3441. Dostupné z: <http://www.academie-francaise.fr>
- 7) Langue française et langues de France. *Le site du Ministère de la Culture et de la Communication* [online]. [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: <http://www.culturecommunication.gouv.fr/Politiques-ministerielles/Langue-francaise-et-langues-de-France/La-DGLFLF/Historique>
- 8) *Orthographe-recommandee.info* [online]. 2016 [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <https://www.orthographe-recommandee.info>
- 9) Les rectifications de l'orthographe. In: *L'Académie française* [online]. [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: http://www.academie-francaise.fr/sites/academie-francaise.fr/files/rectifications_1990.pdf

Zdroje k praktické části

1990

- 1) Les propositions d' " ajustement " de l'orthographe remises au premier ministre Ecrira-t-on " porteculé " comme " portefeuille " ? *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/06/20/les-propositions-d-ajustement-de-l-orthographe-remises-au-premier-ministre-ecrira-t-on-portecule-comme-portefeuille_3992489_1819218.html#OMXLTqDX4octmSVK.99
- 2) M. Rocard approuve le Conseil supérieur de la langue française L'orthographe " rectifiée " devrait être enseignée dès la rentrée 1991. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/06/21/m-rocard-approuve-le-conseil-superieur-de-la-langue-francaise-l-orthographe-rectifiee-devrait-etre-enseignee-des-la-rentree-1991_3993114_1819218.html#lewUIpSxEbtShqRO.99
- 3) La nouvelle orthographe Voici les recommandations du Conseil supérieur de la langue française, approuvées par le premier ministre et l'Académie. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/06/28/la-nouvelle-orthographe-voici-les-recommandations-du-conseil-superieur-de-la-langue-francaise-approuvees-par-le-premier-ministre-et-l-academie_3995858_1819218.html#dRCdodfi1C44UISS.99
- 4) La nouvelle orthographe Le vélum ruissèle. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/06/28/la-nouvelle-orthographe-le-velum-ruissele_3995861_1819218.html#MXgGQvcERgf8H30u.99
- 5) M. Alain Decaux défend la nouvelle orthographe. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/07/08/m-alain-decaux-defend-la-nouvelle-orthographe_3989352_1819218.html#YpZ06O8jWPuifxex.99
- 6) ORTHOGRAPHE La Société des agrégés contre la réforme. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/07/12/orthographe-la-societe-des-agreges-contre-la-reforme_3990695_1819218.html#TL1Agk2uT405rhXW.99
- 7) Le nénufar est tombé dans l'abîme ! La " créolisation " de la langue. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/07/20/le-nenufar-est-tombe-dans-l-abime-la-creolisation-de-la-langue_3995395_1819218.html#bcbOUkJTBdqyS21o.99
- 8) La réforme de l'orthographe " Enfin Malherbe vint ". *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/09/05/la-reforme-de-l-orthographe-enfin-malherbe-vint_3988290_1819218.html#67JsimmtZvEU7F62.99
- 9) Si l'on avait demandé aux profs leur avis.. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z:

- http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/09/05/si-l-on-avait-demande-aux-profs-leur-avis_3988331_1819218.html#PVpY6wEJE7sQv6dl.99
- 10) Avant 1835. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/09/05/avant-1835_3988329_1819218.html#QYKjfAJh0vgrOLE9.99
 - 11) Allons plus loin. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/09/05/allons-plus-loin_3988328_1819218.html#vUIW8QlqA1wBjdGj.99
 - 12) Orthographe Le vêtement de la langue. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/10/18/orthographe-le-vetement-de-la-langue_3978497_1819218.html#hVpsUIuzyyDB8rjR.99
 - 13) La réforme de l'orthographe est publiée Un nouveau " cassetête ". *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/12/07/la-reforme-de-l-orthographe-est-publiee-un-nouveau-cassetete_3978917_1819218.html#oYX65e1Rjcjsbj4H.99
 - 14) Démocratie idéale. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/12/19/democratie-ideale_4166889_1819218.html#ZeU9RoKjCB1KQ6PT.99
 - 15) Des écrivains refusent la réforme Les maquis de l'orthographe. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/12/20/des-ecrivains-refusent-la-reforme-les-maquis-de-l-orthographe_3982941_1819218.html#MZ5XBGeyMcFexgMP.99
 - 16) La réforme de l'orthographe Le flottement des néufars. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/12/25/la-reforme-de-l-orthographe-le-flottement-des-nenfars_4014191_1819218.html#WU2ZFFAtZX1XHZEJ.99
 - 17) Les maux de l'orthographe La querelle est relancée par les remords de certains académiciens qui avaient cautionné la réforme. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1990/12/30/les-maux-de-l-orthographe-la-querelle-est-relancee-par-les-remords-de-certains-academiciens-qui-avaient-cautionne-la-reforme_4157700_1819218.html#BpJ0RbQRsz2m07SO.99

1991

- 1) Bernard Pivot s'explique. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1991/01/08/bernard-pivot-s-explique_4018251_1819218.html#4OIK1WISlrjBZgp1.99
- 2) A la veille de la rentrée de l'Académie française La réforme de l'orthographe en panne. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1991/01/09/a-la-veille-de-la-rentree-de-l-academie-francaise-la-reforme-de-l-orthographe-en-panne_4018916_1819218.html#GG7xxXDQsyPPhquV.99
- 3) Français Une orthographe raisonnable. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1991/01/09/francais-une-orthographe-raisonnable_4018908_1819218.html#1s6f9LZ6YW3ktuzW.99
- 4) L'orthographe en question Des polémiques disproportionnées. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1991/01/10/l-orthographe-en-question-des-polemiques-disproportionnees_4019578_1819218.html#zS7cwJbYHdE2AXTf.99
- 5) La tentation élitiste. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1991/01/10/la-tentation-ELITISTE_4019575_1819218.html#z3c93LpRpmbUuhPK.99
- 6) La " Réforme " est morte. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1991/01/10/la-reforme-est-morte_4008939_1819218.html#LiMtYtIVej90WSVb.99
- 7) La réforme de l'orthographe M. Rocard reste favorable à des " rectifications utiles ". *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1991/01/10/la-reforme-de-l-orthographe-m-rocard-reste-favorable-a-des-rectifications-utiles_4019596_1819218.html#fgUuwfI3rKzbjLFt.99
- 8) Quelques fanfreluches. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1991/01/10/quelques-fanfreluches_4019574_1819218.html#U3YDJLkeEjXfR1eC.99
- 9) Le débat à l'Académie française La nouvelle orthographe ferait l'objet d'une " période probatoire " de trois à cinq ans. *Le Monde* [online]. 1990 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1991/01/12/le-debat-a-l-academie-francaise-la-nouvelle-orthographe-ferait-l-objet-d-une-periode-probatoire-de-trois-a-cinq-ans_4009585_1819218.html#jtthlRwo61Bv9dJV.99
- 10) L'orthographe au ras des pupitres Le projet de réforme ne déclenche de violentes passions ni chez les élèves ni chez les enseignants. *Le Monde* [online]. 1991 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1991/01/17/l-orthographe-au-ras-des-pupitres-le-projet-de-reforme-ne-declenche-de-violentes-passions-ni-chez-les-eleves-ni-chez-les-enseignants_4011613_1819218.html#2TqYbfJHxVwtPWouU.99

- 11) Tout en maintenant ses propositions L'Académie française ne veut pas imposer la réforme de l'orthographe. *Le Monde* [online]. 1991 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1991/01/19/tout-en-maintenant-ses-propositions-l-academie-francaise-ne-veut-pas-imposer-la-reforme-de-l-orthographe_4012917_1819218.html#Mzow87CbrC9hbFoR.99
- 12) Dans une lettre à M. Rocard M. Druon précise la position de l'Académie sur l'orthographe. *Le Monde* [online]. 1991 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1991/01/23/dans-une-lettre-a-m-rocard-m-druon-precise-la-position-de-l-academie-sur-l-orthographe_4014409_1819218.html#es5RqjiX7zfFgbYu.99

1992-2015

- 1) La résistance des porte-jarretelles. *Le Monde* [online]. 1994 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1994/03/04/la-resistance-des-porte-jarretelles_3793353_1819218.html#7dddsgJQSYlhXPUw.99
- 2) Accent de discorde. *Le Monde* [online]. 1996 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1996/03/01/accent-de-discorde_3703744_1819218.html#Xc3Tz9CipaqpMxsO.99
- 3) Libérons la langue française !. *Le Monde* [online]. 1998 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1998/01/14/liberons-la-langue-francaise_3629225_1819218.html#9QiZJDM28v4w2JeI.99
- 4) La victime se porte plutôt bien. *Le Monde* [online]. 1999 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/1999/01/08/la-victime-se-porte-plutot-bien_3531064_1819218.html#1EkqFPHJyDEEcZAw.99
- 5) Réforme de l'orthographe. *Le Monde* [online]. 2000 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/2000/12/21/reforme-de-l-orthographe_129623_1819218.html#L0kEadoR58JvXVMS.99
- 6) Un projet de réforme de l'orthographe. *Le Monde* [online]. 2002 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/archives/article/2002/06/25/un-projet-de-reforme-de-l-orthographe_4232808_1819218.html#G1SvRVmX7CGPYoUT.99
- 7) "Réformer l'ortografe pour l'enseigner". *Le Monde* [online]. 2008 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/societe/article/2008/12/05/reformer-l-ortografe-pour-l-enseigner_1126561_3224.html#UxjOrltApbrCIQ75.99
- 8) "Réformer l'ortografe pour l'enseigner". *Le Monde* [online]. 2009 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/societe/article/2009/09/07/je-ne-suis-pas-favorable-a-une-reforme-de-l-orthographe_1236905_3224.html#3Wq2mgkTyjfVHBUX.99

2016

- 1) L'Académie française contre toute réforme de l'orthographe. *Le Monde* [online]. 2016 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/societe/article/2016/02/13/l-academie-francaise-contre-toute-reforme-de-l-orthographe_4864931_3224.html#U4opoHto5fWDU92V.99
- 2) Non, l'accent circonflexe ne va pas disparaître. *Le Monde* [online]. 2016 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2016/02/04/non-l-accent-circonflexe-ne-va-pas-disparaitre_4859439_4355770.html#9gHkBmdHk6KS0prH.99
- 3) L'orthographe, une bataille très politique. *Le Monde* [online]. 2016 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/education/article/2016/02/16/orthographe-chronique-d-une-reforme-qui-n-en-est-pas-une_4865938_1473685.html
- 4) Orthographe : Mme Vallaud-Belkacem fait part de son « étonnement » à l'Académie française. *Le Monde* [online]. 2016 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/education/article/2016/02/16/orthographe-mme-vallaud-belkacem-fait-part-de-son-etonnement-a-l-academie-francaise_4865910_1473685.html#llwqjtpAu3KWd0UZ.99
- 5) Guerre de l'orthographe, angoisse existentielle typiquement française. *Le Monde* [online]. 2016 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/idees/article/2016/02/16/guerre-de-l-orthographe-angoisse-existentielle_4866171_3232.html#8x0YCPYuwGbDIcWs.99
- 6) « En France, l'orthographe sert à se distinguer socialement ». *Le Monde* [online]. 2016 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/education/article/2016/02/16/en-france-l-orthographe-sert-a-se-distinguer-socialement_4866346_1473685.html#dIoJbjiiUtHyttqG.99
- 7) « Réforme » de l'orthographe : l'Académie comptait bien faire appliquer ses « rectifications » en 1990. *Le Monde* [online]. 2016 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2016/02/16/reforme-de-l-orthographe-l-academie-comptait-bien-faire-appliquer-ses-rectifications-en-1990_4866505_4355770.html#UWBOw1rJVF3e7oZR.99
- 8) Au bonheur des correcteurs. *Le Monde* [online]. 2016 [cit. 2017-05-04]. ISSN 1950-6244. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/idees/article/2016/02/19/au-bonheur-des-correcteurs_4868373_3232.html#ZtQWak00eotPjbvd.99

Seznam grafů

Graf č.1: Četnost výzkumných jednotek mezi lety 1999-2016.....	23
Graf č.2: Četnost výzkumných jednotek v roce 1990.....	24

PŘÍLOHA

Příloha č.1: Analýza výzkumných jednotek (aktéři a názory na reformu)

1990

AKTÉRI

PŘIRAZENÉ ČÍSLO	AKTÉR	NÁZORY, VYJÁDŘENÍ ATD.	JAK JE POPISOVÁN V ČLÁNKU
1	Conseil supérieur de la langue française (NEJVYŠŠÍ RADA FRANCOUZSKÉHO JAZYKA)	<p>1.- CSLF devait remettre, mardi 19 juin, au premier ministre, qui le préside, un rapport proposant une réforme de l'orthographe + Ce projet, préparé par un groupe de travail présidé par M. Maurice Druon</p> <p>2.- CSLF approuvé par M. Rocard + Ses propositions de rectifications orthographiques sont issues de travaux d'experts dirigés sur la base de plusieurs principes : fermeté et souplesse, utilité, respect du " génie de la langue ", refus de tout bouleversement.</p> <p>7.- le CSLF vient de proposer, dans un but de simplification, une réforme de l'orthographe qui, évidemment, ne met pas fin à une inépuisable querelle</p> <p>17.- Conseil supérieur de la langue française présidé par M. Rocard + Un groupe de travail, présidé par Maurice Druon, et auquel on a pris soin d'associer des membres du Conseil supérieur aussi variés que Bernard Pivot, Tahar Ben Jelloun et Pierre Perret, instruit le dossier de la réforme de l'orthographe. Il est épaulé dans cette tâche par un " groupe d'experts " composé de linguistes et de lexicographes, et de M. Jean-Pierre Colignon, chef du service de la correction au Monde.</p>	
2	Maurice Druon	<p>1.- réforme de l'orthographe. Ce projet, préparé par un groupe de travail présidé par M. Druon, secrétaire perpétuel de l'AF, a fait l'objet d'un accord unanime des „immortels“</p> <p>2.- M.D. faisait l'éloge de l'orthographe nouvelle</p> <p>13.- la réforme de l'orthographe (...) Mise au point sous l'impulsion de M.D. et de B.C. entérinée par M.R., (...) est désormais officielle</p> <p>16.- selon les propos de B.Pivot rapporté par le Journal du dimanche du 23/12, M.D. se serait vanté un peu trop vite d'avoir obtenu l'unanimité de l'Académie sur la réforme</p> <p>17.- la réforme défendue par Maurice Druon ; celui-ci menace de poursuites judiciaires Bernard Pivot, qui l'a accusé d'avoir trompé la commission chargée de dépoussiérer l'orthographe</p>	<p>1.- secrétaire perpétuel de l'Académie française</p> <p>16.- président groupe de travail</p>
3	Michel Rocard	<p>1.- (...) avait demandé au Conseil supérieur, de lui proposer „certaines rectifications et tolérances“ (...)</p>	<p>1.- premier ministre</p>

		<p>2.- M. Rocard approuve le CSLF M.R. a accepté officiellement, mardi 19 juin, les propositions e rectifications de l'orthographe du CSLF</p> <p>3.- Les rectifications, acceptées à l'unanimité par l'Académie française, sont limitées aux cinq points auxquels M. Rocard avait fait allusion dans son discours d'installation de ce Conseil</p> <p>5.- pour justifier « nénufar », nouvelle orthographe controversée du mot « nénuphar », le ministre a expliqué que ce mot « était ainsi écrit dans le Dictionnaire de l'AF dans l'édition de 1837 et (est) resté tel jusqu'en 1935 »</p> <p>13.- la réforme de l'orthographe (...) Mise au point sous l'impulsion de M.D. et de B.C. entérinée par M.R., (...) est désormais officielle</p> <p>17.- M.R. installant le nouveau CSLF, évoque la nécessité de « rectifications utiles » sur des points limités</p> <p>+ premier ministre nomme à des postes stratégiques Pierre Encrevé, Bernard QUémada, Bernard Cerquiglini (trois linguistes</p>	
4	Bernard Pivot	<p>2.- (a17.-) « Les puristes vont hurler, les enfants et les étrangers seront contents »</p> <p>16.- B.P., grand défenseur de la dictée, et membre (...) qui a proposé la réforme, se désolidarise de ladite commission</p> <p>17.- Quant à B.P., il dénonce à présent la commission de réforme, dont il s'était monté un membre solidaire du temps où elle se réunissait.</p>	16. membre de la commission mise en place par le CSLF
5	Pierre Perret	<p>2.- (a 17.-) P.P. se déclarait « très heureux de participer à ce coup de plumeau »</p>	
6	Académie française (FRANCOUZSKÁ AKADEMIE)	<p>2.- AF a approuvée à l'unanimité l'orthographe nouvelle, le 3 mai dernier (1989)</p> <p>3.- les rectifications, acceptées à l'unanimité par l'AF</p> <p>4.- On fera exception, à la demande de l'Académie française, pour les infinitifs de verbes en aître.</p> <p>5.- Quant à l'Académie française, a précisé M. Maurice Druon, elle a décidé de placer " la nouvelle orthographe en tête et l'ancienne ensuite " dans les prochaines éditions de son dictionnaire.</p> <p>17.- Discutées, remaniées par le Conseil supérieur lui-même, les propositions sont présentées en avril devant la commission du dictionnaire de l'Académie française, au cours de deux séances ouvertes à tous les académiciens.</p> <p>+ Chez les " réformateurs ", on s'attend à un rebondissement de la querelle lors de la séance de rentrée de l'Académie, le 10 janvier.</p>	

7	Bernard Cerquiglini	<p>2.- „L’usage en décidera, car on ne modifie pas l’orthographe par décret ; le rôle de l’éducation nationale sera fondamental“ (commentait mardi)</p> <p>5.- Les rectification, applicables en octobre 1991, paraîtront au Bulletin officiel de l’Education nationale à la rentrée prochaine et, pour le public, « probablement sous forme de livre de poche avec analyses, études et textes des rectifications » a indiqué B.C.</p> <p>13.- la réforme de l’orthographe (...) Mise au point sous l’impulsion de M.D. et de B.C. entérinée par M.R., (...) est désormais officielle</p> <p>17.- Pierre Encrevé, Bernard Quémada et Bernard Cerquiglini, trois des linguistes qui, en février 1989, ont publié dans le Monde un manifeste pour " moderniser l'écriture du français " .</p>	- délégué général à la langue française
8	Alain Decaux	<p>5.- A.D. défend la nouvelle orthographe (titre)</p> <p>+A.D. a réuni jeudi 5 juillet, éditeurs, traducteurs, correcteurs et journalistes, « ceux qui tiennent en main l’orthographe », pour leur présenter les « rectifications » de l’orthographe préconisée par le CSLF</p> <p>+A.D. a rappelé que l’AF avait changé la graphie d’un mot sur quatre dans son dictionnaire de 1740. Aujourd’hui, il ne s’agit que de « petits ajustements à côté d’une révolution », a-t-il déclaré</p> <p>+ Décidé à populariser les nouvelles graphies, M.D. s’est référé à Mérimée pour proposer une dictée comprenant quelques-uns des mots « rectifiés », dont nous publions le texte avec, entre parenthèses, l’ancienne orthographe</p>	5.- le ministre délégué à la francophonie +ministre et académicien
9	La Société des agrégés	<p>2.- la Société des agrégés estimant qu' " une fois de plus, parents et maîtres seront désorientés et viendront à ne plus accepter aucune règle. Une fois de plus, sous prétexte de remédier à de prétendues anomalies, on va en introduire de nouvelles à la pelle " .</p> <p>6.- SdA contre la réforme (titre)</p> <p>+ SdA a rendu publique, mardi 10 juillet, une « épître » sur la réforme de l’ortho adressée au Président de la République ->alerter l’opinion publique sur les incohérences et les dangers de cette réforme</p> <p>+ les responsables de SdA considèrent que les modifications décidées seront source de nouvelles anomalies et conduiront à un système double où se côtoieront orthographes ‘imposé’ et ‘tolérée’</p> <p>+ dénoncent le coût des rectifications (remplacement des dictionnaires, grammaires et livres de lecture) et contestent la logique de la réforme... ?</p>	
10	Denis Slakta	7.- jette un regard amusé sur le rapport qui a été remis au premier ministre, M.R.	

11	Daniele Sallenave	7.- s'interroge, comme lui↑, sur la cohérence de cette réforme, nouvelle étape, selon elle, dans le déclin de la culture française	
12	Alain Peyrefitte	17.- A.P. escorté d'un bataillon d'académiciens, désapprouve la réforme défendue par M.Druon	
13	Maurice Rheims	17.- M.R. assure qu'il ne siégait pas à l'AC le jour du vote sur la NO (alors que certains de ses pairs assurent l'avoir vu)	
14	Jean Dutourd	17.- J.D. explique: „Si j'ai voté pour, c'est que j'ai dû écouter d'une oreille distraite“ (tandis que des académiciens présents se souviennent qu'il présidait la séance. + Il retire son vote aujourd'hui, après avoir déclaré, en juin dernier, que la mobilisation contre la réforme était „très disproportionnée avec la minceur de l'affaire“.	
15	Jean Hamburger	17.- J.H. et d'autres, saluent le travail du secrétaire perpétuel + il estime que „certains points de la réforme chatouillent et peuvent être révisés“	17.- membre de la commission du dictionnaire
16	Le Français libre	15.- Des écrivains et des linguistes, parmi lesquels Michel Tournier, Hector Bianciotti, Philippe Sollers, Maurice Rheims, Cavanna et Yves Berger, ont adhéré à un „mouvement de protestation et de refus“ contre la réforme de l'orthographe. 17.- « Le Français libre », présidé par François Bayrou, délégué général de l'UDF, agrégé de lettres, et d'autre part président du Groupe permanent de lutte contre l'illettrisme, battait le rappel. -réunit des personnalités du monde littéraire aussi divers (Michel Tournier, Maurice Rheims, Cavanna ; Bernard-Henri Lévy, Alphonse Boudard, Robert Sabatier et Alain Finkielkraut	
17	Comité Robespierre	16.- Georges Wolinski, Jacques Benveniste, François Cavanna et Roger Caratini, Léon Schwartzberg, Jacques Vergès réclament « la guillotine morale du mépris contre les technocrates sans âme et sans pensée qui ont osé profaner notre langue » 17.- Un autre front s'ouvre avec la création du « Comité Robespierre » (Léon Schwartzberg, Jacques Vergès, Georges Wolinski, Roger Caratini) s'y retrouvent au coude à coude pour exiger « la guillotine morale du mépris contre les technocrates sans âme et sans pensée qui ont osé profaner notre langue ».	

NÁZORY NA REFORMU

ČLÁNEK	DATUM	AUTOR	TITULEK/NADPIS (+TÉMA)	STRUČNÝ OBSAH
1	20/6/1990	-	<i>Les propositions d'“ajustement“ de l'orthographe remises au premier ministre Ecrira-t-on „portectlé“ comme „portefeuille“?</i>	-CSLF devait remettre, mardi 19 juin, au premier ministre un rapport proposant une réforme de l'orthographe (préparé par un groupe de travail présidé par M. Maurice Druon, a fait l'objet d'un accord unanime des " immortels ") - le 24 octobre dernier que M. Michel Rocard avait demandé au Conseil supérieur, créé en juin 1989, de lui proposer " certaines rectifications et tolérances " (étant entendu que les anciens usages resteraient admis) +les informations concernant la réforme de 1990 Le conseil s'est volontairement limité à cinq points.: l'accord du participe passé des verbes pronominaux, le trait d'union, le pluriel des mots composés, les accents, certaines anomalies +la description de ces modifications
2	21/6	-	<i>M. Rocard approuve le Conseil supérieur de la langue française L'orthographe „rectifiée“ devrait être enseignée dès la rentrée 1991</i>	<i>M. Michel Rocard a accepté officiellement, mardi 19 juin, les propositions de rectification de l'orthographe du Conseil supérieur de la langue française, en les qualifiant de " précises, limitées, cohérentes et respectueuses de l'histoire et de la nature de notre langue " L'orthographe " rectifiée " devrait être enseignée dès la rentrée 1991.</i> -acceptation par le premier ministre -les premières réactions : pour : P. Perret, M. Druon, B. Cerquiglini, Le Syndicat national des instituteurs contre : la Société des Agrégés
3	28/6	-	<i>La nouvelle orthographe Voici les recommandations du CSLF, approuvées par le premier ministre et l'Académie</i>	-la récapitulation de réformé (depuis 1989 : l'éternel débat -> 1991 : les rectifications enseignées) +les points auxquels Conseil supérieur de la langue française s'est intéressée -le rappel que les rectifications ne seront pas obligatoires !
4	28/6	-	<i>La nouvelle orthographe Le vélum ruissèle</i>	-description des rectifications proposées Pour mettre fin aux hésitations, et aux contradictions entre dictionnaires, le Conseil supérieur propose les aménagements suivants : le tréma, l'accent (grave ou aigu) sur le e, l'accent circonflexe
5	8/7	-	<i>M. Alain Decaux défend la nouvelle orthographe</i>	<i>M. Alain Decaux, a réuni jeudi 5 juillet, éditeurs, traducteurs, correcteurs et journalistes, " ceux qui tiennent en main l'orthographe ", pour leur présenter les "</i>

				<p><i>rectifications " de l'orthographe préconisées par le Conseil supérieur de la langue française</i></p> <p>Décidé à populariser les nouvelles graphies, M. Decaux s'est référé à Mérimée pour proposer une dictée comprenant quelques-uns des mots " rectifiés " (entre parenthèses, l'ancienne orthographe)</p>
6	12/7	-	ORTHOGRAPHE La Société des agrégés contre la réforme	<p>La Société des agrégés explique pourquoi elle est contre la réforme</p> <p>->elle a rendu publique une " épître " afin d'alerter l'opinion publique sur les incohérences et les dangers de cette réforme</p> <p>-les modifications conduiront à un système double</p> <p>- contestent la logique de la réforme</p>
7	20/7	-	Le nénufar est tombé dans l'abîme ! La „créolisation“ de la langue	<p>Quand il apparaît que l'orthographe d'une grande partie de la population est devenue notoirement mauvaise ? Mais, au lieu de se livrer à une analyse de la situation, de ses causes et des diverses manières d'y remédier, on s'est empressé de désigner un coupable, l'orthographe. (Un coupable idéal)</p> <p>N'aurait-il pas fallu évoquer au moins, sans exhaustivité comme sans ordre, la quasi-disparition de la dictée, la prédominance des exercices oraux sur les exercices écrits, le mauvais apprentissage de la lecture, la perte de prestige de l'enseignement des lettres ?</p> <p>+pourquoi il n'est pas bon réformer l'orthographe.</p>
8	5/9	-	La réforme de l'orthographe „Enfin Malherbe vint“	<p>-les accents et leur histoire - ils ont leur propre place dans la langue française et on ne devrait pas les modifier (s'ils ont survécu, cela veut dire qu'ils ont une position déterminant)</p> <p>-1531 le début de l'accent circonflexe.</p>
9	5/9	-	Si l'on avait demandé aux profs leurs avis	<p>J'ignore quelle commission a suggéré qu'on écrive " abîme " ou " voute " sans accent circonflexe et " mille-sept-cents-quatre-vingts-neuf " avec des traits d'union et des " s " à vingt et à cent, mais je serais fort étonné qu'il y eût dans cette éminente, forcément éminente commission, comme dirait Duras, un seul instit _ pardon, professeur d'école _ ou un seul professeur enseignant en collège, c'est-à-dire un de ceux qui sont chargés d'enseigner l'orthographe et qui seront, demain, chargés d'appliquer la réforme.</p> <p>- on réforme l'orthographe pour les doués de l'orthographe</p>
10	5/9	-	Avant 1835	<p>M. Pierre Bénard légitimement inquiet des dérives possibles d'une très modeste réforme de l'orthographe, craint qu'à côté de voute et de vouête, ne se profilent, dans une relative liberté, des graphies aberrantes, vouthe, etc.</p> <p>- Dans l'édition de 1706 du Dictionnaire français de Richelet:</p> <p>:Voute en plein cintre, vouête surbaissée, vouêtes surhaussées, voutes à lunettes (...)</p>

				- Furetière, dans son Dictionnaire universel de 1690 : voute, vouté, vouter, sans accent circonflexe
11	5/9	-	<i>Allons plus loin</i>	On va s'écrier : " Mais il faut respecter l'étymologie ! " Faribole ! Snobisme d'intellectuel ! Comme si l'étymologie n'avait pas été violée dans des milliers de mots ! Ecrit-on encore, comme l'exigerait l'étymologie, HAVOIR, HESPAGNE, PHANTAISIE, PHANT^OME, QUARRÉ, QUARREFOUR, PHRÉNÉSIE. Au nombre des réformes qui me semblent nécessaires, je note, parmi d'autres : (text) ->les réformes utiles et description des modifications qu'ils ont apporté
12	18/10	-	<i>Orthographe Le vêtement de la langue</i>	-l'auteur inconnu a fait une expérience... Faudra-t-il mettre au pilon ou réviser tous les classiques ? " -j'ai pris l'Emile de Rousseau ; j'y ai relu les pages souvent citées ->Pas moins de cinquante mots qui, dans ce texte assez bref, sont rajeunis -fis une second expérience : les dix premières pages de la Recherche du temps perdu y suffirent. Combien d'orthographe à modifier ? Vingt ? Cinquante ? Davantage ? Non : quatorze, donc moins de deux par page de " La Pléiade "
13	7/12	-	<i>La réforme de l'orthographe est publiée Un nouveau „cassetête“</i>	<i>La réforme de l'orthographe, concoctée depuis des mois par le Conseil supérieur de la langue française, et qui avait reçu l'imprimatur du premier ministre au mois de juin est publiée dans un document administratif n 100 diffusé par la direction des Journaux officiels.</i> -un document administratif qui va faire couler beaucoup d'encre et relancer de subtiles et nobles querelles sur l'usage de l'accent circonflexe, du tréma, du trait d'union dans les mots composés, ou des participes passés des verbes pronominaux - les experts du Conseil supérieur de la langue française ont rédigé un texte pédagogique, d'une trentaine de pages (principales difficultés ou incohérences) Ces modifications devront être prises en compte par les enseignants et respectées lors de la création de mots nouveaux. Cinq points font l'objet d'une simplification
14	19/12	-	<i>Démocratie idéale</i>	-description des rectifications + évaluation (combien des mots concernés) MODIQUES, les rectifications de 1990 le sont en nombre. Le calcul a été fait : moins de 2 % des mots de la langue seront modifiés, contre un sur quatre par la réforme de 1740. Dans la dictée de Pivot, seuls porte-bonheur et aide-mémoire auraient été touchés. 90 % des changements découlent de la suppression du circonflexe sur i et u. +l'auteur se concentre sur les rectifications de l'accent circonflexe et des mots composés

				Parlons-en donc, de ce circonflexe (...text) Quant au pluriel des mots composés (...text)
15	20/12	-	<i>Des écrivains refusent la réforme Les maquis de l'orthographe</i>	-l'avis des écrivains : Peut-on vivre sans accents circonflexes insolites et sans traits d'union problématiques ? Peut-on vivre sans les épines orthographiques qui font la beauté de cette rose qu'est la langue française ? (Viz text)... ont adhéré à un " mouvement de protestation et de refus " contre la réforme de l'orthographe. l'Association pour la sauvegarde de la langue française et Le français libre, présidée par François Bayrou, ont fusionné pour mieux lutter contre les diktats orthographiques
16	25/12	-	<i>La réforme de l'orthographe Le flottement des nénufars</i>	La bataille du nénufar rebondit et le front des opposants à la réforme de l'orthographe grossit chaque jour un peu plus.(Comité Robespierre, l'association Le français libre) Bernard Pivot lui-même, grand défenseur de la dictée, se désolidarise de ladite commission.
17	30/12	-	<i>Les maux de l'orthographe La querelle est relancée par les remords de certains académiciens qui avaient cautionné la réforme</i>	-les réactions des Académiciens -Alain Peyrefitte, escorté d'un bataillon d'académiciens, désapprouve la réforme - Maurice Rheims assure qu'il ne siégeait pas à l'Académie le jour du vote sur la nouvelle orthographe alors que certains de ses pairs assurent l'avoir vu - Jean Dutourd explique : " Si j'ai voté pour, c'est que j'ai dû écouter d'une oreille distraite " (1) tandis que des académiciens présents se souviennent qu'il présidait la séance - Bernard Pivot, il dénonce à présent la commission de réforme +le rappel de la réforme

AKTÉŘI

PŘIRAZENÉ ČÍSLO	AKTÉR	NÁZORY, VYJÁDŘENÍ ATD.
4	Bernard Pivot	1.-B.P. s'explique (titre) + P.Bernard laisse croire que je serais passé avec armes et bagages „dans le camp des rebelles“. Ce n'est pas vrai. Je continue d'approuver beaucoup des modifications proposées par le CSLF, auquel j'ai eu l'honneur d'appartenir. + j'ai été farouchement opposé a la suppression de l'accent circonflexe sur le „i“ et le „u“ 3.- selon le sondage de B. P. (mai 1989), 76% des Français approuveraient une suppression d'anomalies comme celle que nous proposons
2	Maurice Druon	1.—M.D. apporta la caution d'unanimité de l'AF pour la suppression du chapeau sur le I et U 13.- le texte, voté jeudi 17 janvier, marque un échec a la fois pour M.Druon et pour le gouvernement 14.- Dans une lettre à M. Rocard M. Druon précise la position de l'Académie sur l'orthographe + M. Maurice Druon a commenté, dans une lettre du 18 janvier au premier ministre, l'avis par lequel l'Académie française a finalement recommandé de ne pas imposer la réforme de l'orthographe + M. Druon s'estime convaincu que le gouvernement n'avait nullement l'intention de publier un décret sur l'orthographe.
3	Michel Rocard	7.- M. R. reste favorable a des rectifications utiles (titre) + MR a saisi l'occasion de ses vouex a la presse, mardi 8 janvier, pour défendre la réforme de l'orthographe qu'il avait lui-meme suscité + le premier ministre s'est surtout attaché a plaider la nécessaire simplification de la langue, au nom des besoins industriels + MR a souligné la nécessité de rectifier des mots touchant aux domaines scientifiques, techniques ou médicaux + prem.mini. estime enfin que la levée de boucliers déclenchées depuis quelques semaines est irrationnelle
18	Raymond Barre	7.- R.B. s'est dit, mardi 8 janvier, tout a fait favorable « au maintien de la discipline de l'orthographe » et n'a pas hésité a se déclarer « conservateur » en la matiere + « SI nous nous engagions dans une telle réforme, a-t-il fait valoir, je crains que notre patrimoine littéraire, celui de La Fontaine, Racine, Victor Hugo, ne devienne inaccessible aux jeunes + Je n'arrive pas é comprendre que les académiciens francais se soient comportés de la facon dont ils se sont comportés.
19	Philippe et Marie-Josée de Saint-Robert	8.- le mémoire rédigé par eux contre les rectifications
20	Michel Mohrt	-11.- il venait de s'achever : « Je vais vous décevoir + L'Académie n'a pas terminé ses discussions. Elles reprendront jeudi prochain.

6	Francouzská akademie	13.- AF ne veut pas imposer la réforme de l'orthographe (titre) + les « les immortels » rappellent qu'ils ont approuvé à l'unanimité les propositions du CSLF. Mais ils estiment qu'elles ne doivent pas faire l'objet d'une application impérative + « les immortels » estiment qu' « il y a avantage à ce que lesdites recommandations ne soient pas mises en application par voie impérative et notamment par circulaire ministérielle»
21	Association pour la sauvegarde de la langue française	Philippe de Saint Robert, membre du Haut Conseil de la francophonie. (...) a annoncé, lundi 7 janvier, l'adhésion de 5 Prix Nobel (Claude Simon, Maurice Allais, François Jacob, Louis Néel et Andrée Lwoff -

NÁZORY NA REFORMU

ČLÁNEK	DATUM	AUTOR	TITULEK/NADPIS (+TÉMA)	STRUČNÝ OBSAH
1	8/1/1991	-	<i>Bernard Pivot s'explique</i>	-l'explication de B. Pivot (il n'est pas passé chez les opposants, il approuve des modifications) -très réticent sur la nouvelle règle du pluriel des mots composés, j'ai été farouchement opposé à la suppression de l'accent circonflexe sur le " i " et le " u " (amputation)
2	9/1	-	<i>A la veille de la rentrée de l'Académie française La réforme de l'orthographe en panne</i>	-tout le monde attend l'attitude qu'adopteront les académiciens La question se pose depuis que plusieurs d'entre eux ont dénoncé les conditions dans lesquelles a été acquise l'" unanimité " de l'Académie. (seulement 22 de 38) Cette fronde, largement soutenue par diverses personnalités, a suscité la création de plusieurs associations (Le Français libre, Comité Robespierre)
3	9/1	-	Français Une orthographe raisonnable	- association pour la sauvegarde de la langue française " a décidé de s'opposer aux supposés " diktats orthographiques " Quelques linguistes, dit de son côté François Bayrou, député UDC promoteurs d'une réforme générale et continue de l'orthographe, ont trouvé des amitiés dans les cercles du pouvoir et profité de ces amitiés pour se faire nommer (détournement de la démocratie, abus de pouvoir)
4	10/1	-	<i>L'orthographe en question Des polémiques disproportionnées</i>	-récentes polémiques sur la " réforme " de l'orthographe = peu proportionnées à l'enjeu véritable -il ne s'agit pas de réforme les " rectifications " présentent trois traits remarquables: - que des points assez particuliers -modérées (en comparaison avec celles de 1975) - caution publique à des usages attestés
5	10/1	-	<i>La tentation élitiste</i>	-depuis le 19 ^{ème} siècle, on ne compte plus les projets de simplifications - dans le cas présent, la langue française n'est nullement menacée par cette petite " toilette " d'un système graphique par ailleurs fort imparfait. On écrira désormais, fort logiquement, " événement " (et non " événement "), " révoluer ", " téléfilm ", " relai " comme " délai " -la complexité de l'orthographe ferait tout le charme subtil de notre langue, lequel serait une marque de la richesse de notre culture -l'orthographe française ne saurait être un instrument de sélection de l'élite, pas plus qu'un reliquaire précieux de la langue

				-L'essentiel, dans ce débat parfois bien léger, est de ne jamais oublier les centaines de millions de francophones ou d'étrangers, élèves ou adultes, qui écrivent notre langue et se trouvent obligatoirement confrontés à l'orthographe
6	10/1	-	<i>La « Réforme » est morte</i>	-pourquoi ils ont fait la réforme d'orthographe sans demander les avis des écrivains ?
7	10/1	-	<i>La réforme de l'orthographe M. Rocard reste favorable à des « rectifications utiles »</i>	M. Michel Rocard a saisi l'occasion de ses vœux à la presse pour défendre la réforme de l'orthographe - ne porte que sur 1 500 mots et ne sera pas imposé de manière contraignante -il a souligné la nécessité de rectifier des mots touchant aux domaines scientifiques, techniques ou médicaux afin de donner de nouveaux atouts à la France dans la bataille de l'industrialisation informatique, et en particulier dans la traduction automatique par ordinateurs X M. Raymond Barre s'est dit favorable " au maintien de la discipline de l'orthographe " conservateur " en la matière. "
8	10/1	-	<i>Quelques fanfreluches</i>	LES rectifications de l'orthographe suscitent dans l'opinion, des remous tels que certains parlent d'une guerre de religion ->cet article explique pourquoi il s'agit des craintes inutiles Les adversaires crient au sabordage de la langue française (aucun des cinq cents mots les plus fréquents du français n'est touché, et, sur les mille mots les plus fréquents, - que six) On crie aussi à l'attentat contre la tradition (prenons dans l'édition du temps n'importe quelle pièce ->un mot toutes les deux pages en moyenne, dans un livre quelconque) D'autres opposants dénoncent un asservissement de l'orthographe à la phonétique (En dehors de quelques cas particuliers, comme asséner (au lieu d'assener) qui entérine un changement de prononciation, c'est l'orthographe même qui fait l'objet des règles nouvelles
9	12/1	-	<i>Le débat à l'Académie française La nouvelle orthographe ferait l'objet d'une « période probatoire » de trois à cinq ans</i>	-les résultats de première séance de l'Académie française M. Michel Mohrt, le " directeur " de la séance - L'Académie n'a pas terminé ses discussions. Elles reprendront jeudi prochain." -29 sur 38 + Cette séance de rentrée, à huis clos comme chaque jeudi, était la première depuis le développement de la polémique - un tour de table, mais à aucun vote. Toutes les opinions se sont exprimées, depuis le soutien total au projet de modifications, jusqu'à son rejet pur et simple - d'un accord englobant deux principes : le gel de la réforme pendant trois ou cinq ans, et le refus de la publication d'une circulaire d'application dans l'éducation nationale
10	17/1	-	<i>L'orthographe au ras des pupitres Le projet de réforme ne</i>	- l'idée d'une réforme ne paraît guère inspirer les élèves - les instituteurs et les professeurs de collège - Peu consultés, parfois mal informés

			déclenche de violentes passions ni chez les élèves ni chez les enseignants	Nombre d'enseignants déclarent déjà, en salle des professeurs, qu'ils feront " comme si la réforme n'existait pas " Les réactions, en fait, varient sensiblement de l'école au collège. Plus directement confrontés aux problèmes d'apprentissage, les instituteurs se déclarent souvent favorables à une réforme.
11	19/1	-	<i>Tout en maintenant ses propositions L'Académie française ne veut pas imposer la réforme de l'orthographe</i>	<i>-après deuxième séance, le résultat final</i> <i>17 janvier à l'issue de la séance hebdomadaire , rappellent qu'ils ont approuvé à l'unanimité, le 3 mai dernier. Mais ils estiment qu'elles ne doivent pas faire l'objet d'une application impérative</i> A l'issue d'une " période d'observation ", dont la durée n'est nullement précisée, l'Académie " se réserve de confirmer ou infirmer " les modifications proposées.
12	23/1	-	<i>Dans une lettre à M. Rocard M. Druon précise la position de l'Académie sur l'orthographe</i>	M. Maurice Druon a commenté l'avis par lequel l'Académie française a finalement recommandé de ne pas imposer la réforme de l'orthographe

1992-2015

AKTÉŘI

PŘIRAZENÉ ČÍSLO	AKTÉR	NÁZORY, VYJÁDŘENÍ ATD.	JAK JE POPISOVÁN V ČLÁNKU
22	Michel Arrivé	<p>1.- MA livre ses réflexions sur la réforme de l'orthographe „Réformer l'orthographe“ + A présent que les fracas de la dernière " grosse guerre " de l'orthographe s'éloignent, était-il opportun _ comme s'y risque Michel Arrivé _ de reprendre la grande question : Réformer l'orthographe ? + Michel Arrivé penche plutôt pour une réforme qui serait " l'oeuvre d'une équipe " sachant " travailler avec lenteur et conscience et prendre en compte toutes les données d'un problème fondamental ". + suit un ensemble de documents fort utiles : on trouvera, entre autres, le tableau des phonèmes et des graphèmes propres au français, des textes de différentes époques pour illustrer les variations orthographiques, plusieurs exemples d'orthographe réformées, ainsi que le dossier des " rectifications " proposées le 6 décembre 1990.</p>	
23	Nina Catach		1.- spécialiste de notre orthographe et championne reconnue de la dernière „réforme“
24	André Chervel	<p>6.- C'est dans ce contexte qu'est récemment parue L'orthographe en crise à l'école. <i>Et si l'histoire montrait le chemin ?</i>, d'André Chervel. + <i>Ortografie ? André Chervel appelle à une simplification de l'orthographe, devenue source d'inégalités. Ce spécialiste de la langue française rappelle que les règles ont souvent été modifiées dans le passé, sans controverses.</i></p>	6.- <i>spécialiste de la langue française</i>
25	Luc Chatel	7.- Je ne suis pas favorable à une réforme de l'orthographe"	

NÁZORY NA REFORMU

ČLÁNEK	DATUM	AUTOR	TITULEK/NADPIS (+TÉMA)	STRUČNÝ OBSAH
1	4/3/1994		<i>La résistance des porte-jarretelles</i>	Le linguiste Michel Arrivé livre ses réflexions sur la réforme de l'orthographe RÉFORMER L'ORTHOGRAPHE ? ce livre s'adresse à tous, lisiblement, et directement parfois à Nina Catach, spécialiste de notre orthographe et championne reconnue de la dernière " réforme ". - suit un ensemble de documents fort utiles : on trouvera, entre autres, le tableau des phonèmes et des graphèmes propres au français, des textes de différentes époques pour illustrer les variations orthographiques, plusieurs exemples d'orthographe réformées, ainsi que le dossier des " rectifications " proposées le 6 décembre 1990. Quant à l'argumentation elle-même, elle s'efforce à l'objectivité - d'abord, il convenait de " décrire l'objet à réformer "
2	1/3/1996	Michel Contat	<i>Accent de discorde</i>	-la réflexion sur les accents (accent circonflexe) -le rappel de son évolution tout au long de l'histoire -toujours le débat (réformateurs – selon eux, l'accent circonflexe sert à rien X conservateurs – pour eux, la liaison avec l'histoire)
3	14/10/1998	Jean-Pierre Ceton	<i>Libérons la langue française</i>	Est-ce bien le moment d'en parler, en pleine période de crise ? Bien sûr, la prédominance croissante de l'anglais comme vecteur international de communication pourrait expliquer cette mise à l'écart apparemment implacable du français. -le rappel de réforme de 1990 - on devrait accepter l'idée que la langue est destinée à être utilisée par les enfants qui deviendront grands, et par les étrangers qui feront que la langue continuera d'exister dans le Monde: Un gel de la langue dans des règles anciennes présente le risque d'une séparation progressive de l'écrit et de la langue orale.
4	8/1/1999	Pierre Lepape	<i>La victime se porte plutôt bien</i>	- la langue française n'est pas un objet, c'est une passion -les réflexions sur le besoin de réforme (qu'est-ce que peut se passer?)
5	21/12/2000		<i>Réforme de l'orthographe</i>	-le rappel de réforme d'orthographe + les rectifications

6	25/6/2002		<i>Un projet de réforme de l'orthographe</i>	AU COURS de sa session qui s'est ouverte ce matin mardi au ministère, le Conseil supérieur de l'éducation nationale entendra un rapport qui ne manquera pas de susciter des controverses. + description des rectifications
7	5/12/2008	Pascale Krémer	<i>"Réformer l'ortografe pour l'enseigner"</i>	-interview avec A. Chervel ->livre, faut-il réformer l'orthographe pour l'enseigner? + les étudiants ont de plus en plus le problème avec l'orthographe
14=8	19/2/2009	Pierre Lepape	<i>La victime se porte plutôt bien</i>	= 8/1/1999
15=1	19/2/2009	Slakta Denis	<i>La résistance des porte-jarretelles</i>	= 4/3/1994
8	7/9/2009		<i>Je ne suis pas favorable à une réforme de l'orthographe</i>	Je ne suis pas favorable à une réforme de l'orthographe", a déclaré le ministre de l'éducation nationale, Luc Chatel, invité dimanche du "Grand jury RTL-Le Figaro-LCI".

2016

AKTÉŘI

PŘIRAZENÉ ČÍSLO	AKTÉR	NÁZORY, VYJÁDŘENÍ ATD.	JAK JE POPISOVÁN V ČLÁNKU
26	Hélène Carrère d'Encausse	<p>1.- « La position de l'Académie n'a jamais varié sur ce point : une opposition à toute réforme de l'orthographe mais un accord conditionnel sur un nombre réduit de simplifications qui ne soient pas imposées par voie autoritaire et qui soient soumises à l'épreuve du temps. »</p> <p>+ insistant sur le fait que l'Académie française n'avait eu « aucune part » dans cette réforme, « à l'inverse de ce que l'on a voulu faire croire »</p> <p>+ Maurice Druon, alors secrétaire perpétuel de l'Académie, était certes président du Conseil supérieur de la langue française et rapporteur devant l'Académie de ses propositions, mais c'est bien ce groupe de travail qui les avait formulées, et non l'Académie. Une nuance importante aux yeux de Cd'E</p> <p>+ « Je n'ai pas compris les raisons qui expliquent l'exhumation d'une réforme de l'orthographe élaborée il y a un quart de siècle », s'étonne ainsi pour qui la situation est « radicalement différente » en 2016</p> <p>+ elle estime que « le problème n'est donc plus d'offrir des facilités aux élèves, de conserver ou non l'accent circonflexe, mais de revoir totalement notre système éducatif ».</p> <p>3.- HCE assure que l'Académie « n'a aucune part » dans cette réforme, suscitant l' « étonnement » de la ministre de l'éducation</p> <p>4.- affirme n'avoir « pas compris les raisons qui expliquent l'exhumation d'une réforme de l'orthographe élaborée il y a un quart de siècle et où l'Académie française n'a eu aucune part, à l'inverse de ce qu'on l'on a voulu faire croire ».</p>	1.- la secrétaire perpétuelle de l'institution
6	Académie française	<p>1.- elle s'oppose à tout réforme de l'orthographe</p> <p>2.- A. précisait déjà dans son document de 1990: „Les personnes qui ont déjà la maîtrise de l'orthographe ancienne pourront, naturellement, ne pas suivre cette nouvelle norme“</p>	
23	Najat Vallaud-Belkacem	<p>2.- NVB „se croit autoriser à bouleverser les règles de l'orthographe et de la langue française“</p> <p>+ NVB confirmait que „ces règles sont une référence mais ne sauraient être imposées, les deux orthographes sont donc justes“.</p>	2.- la ministre de l'éducation nationale

		<p>4.- « C'est avec intérêt, mais également avec un certain étonnement que j'ai pris connaissance de votre réaction publique aux nouveaux programmes de la scolarité obligatoire, publiés le 26 novembre 2015 – vous critiquez notamment la référence, pourtant identique à celle de 2008, aux rectifications de l'orthographe proposées par le Conseil supérieur de la langue française », écrit NVB</p> <p>+ « rectifications de l'orthographe », « approuvées par l'Académie française », « n'a pas suscité, à ma connaissance, de démenti de la part de l'Académie », insiste la ministre. Et de conclure :</p> <p>« Eu égard à la mission de défense et d'illustration de la langue française assignée à l'Académie, je vous serais reconnaissante de bien vouloir me faire part de toute évolution de la position de votre institution quant aux rectifications orthographiques, afin que les acteurs concernés puissent en tenir compte à l'avenir. »</p>	
24	Claude Lelièvre	6.- <i>l'orthographe est une passion récente que les Français se plaisent à entretenir.</i>	6.- spécialiste du système éducatif
25	Marion Hérold	9.- « Pour l'instant, rien ne change pour nous, écrivait-elle. Lorsque sortira l'édition du Larousse 2017, nous verrons ce qu'ils ont entériné comme changements et nous y réfléchirons ensemble. »	9.- la «patronne» des correcteurs du journal
26	Martine Rousseau et Olivier Houdart	9.- « On pourra donc écrire “bientof” ou “dégat” sans se faire taper sur les doigts. Les pervers pourront continuer à écrire “bientôt” ou “dégât”. Chacun fait ce qui lui plaît plaît. Tout cela ne concerne que l'écrit puisque, chacun le sait, le flexe [accent circonflexe] est muet. »	

NÁZORY NA REFORMU

ČLÁNEK	DATUM	AUTOR	TITULEK/NADPIS (+TÉMA)	STRUČNÝ OBSAH
1	4/2/2016	Samuel Laurent	<i>Non, l'accent circonflexe ne va pas disparaître</i>	-le rebondissement des débats -Tout a commencé avec un article publié par le site de TFL, mercredi 3 février, qui annonçait que « la réforme de l'orthographe votée en 1990 sera[it] appliquée à la rentrée prochaine », sans préciser sa source. -le rappel de réforme + 2008 (Bulletin officiel de l'éducation nationale est venu rappeler que « l'orthographe révisée est la référence ») -quelles nouveautés de 2016?: les éditeurs de manuels scolaires ont décidé de tous appliquer la réforme à la rentrée +
2	13/2		<i>L'Académie française contre toute réforme de l'orthographe</i>	Hélène Carrère d'Encausse rappelle la position de l'Académie française
3	16/2	Mattea Battaglia	<i>L'orthographe, une bataille très politique</i>	-les réactions: - François Bayrou, s'insurgeant contre « la volonté de couper nos enfants de leurs racines » François Fillon, jugeant que ce n'est « vraiment pas le moment » -orthographe = un signe distinctif du niveau d'instruction et accède au statut de passion française « Beaucoup de ministres de l'éducation, à compter de Jules Ferry, tentent de réduire la place de son enseignement dans le temps scolaire, sans y parvenir
4	16/2		<i>Orthographe : Mme Vallaud-Belkacem fait part de son « étonnement » à l'Académie française</i>	La ministre de l'éducation nationale a adressé une lettre à la secrétaire perpétuelle, après que cette dernière a pris ses distances avec la réforme de 1990. « C'est avec intérêt, mais également avec un certain étonnement que j'ai pris connaissance de votre réaction
5	16/2	Antoine Blondin	<i>Guerre de l'orthographe, angoisse existentielle typiquement française</i>	- ces temps fort paisibles, à l'intérieur comme à l'extérieur des frontières, la France s'ennuie, semble-t-il -> forme de distraction La langue a été, en France, l'un des fondements de l'Etat, l'une des composantes essentielles de l'identité nationale - la réforme date d'un quart de siècle (pourquoi elle a été mise en place) A la longue, dans l'orthographe, l'usage triera ce qui est secondaire et ce qui relève de l'immarcescible

6	16/2	Mattea Battaglia	<i>« En France, l'orthographe sert à se distinguer socialement »</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Claude Lelièvre, spécialiste du système éducatif, l'orthographe est une passion récente que les Français se plaisent à entretenir - les rectifications vire à la guerre de position ->c'était pareil en 1990? - Comité Robespierre, Le Français Libre - En France, même au XXIe siècle, l'orthographe sert à se distinguer socialement
7	16/2	Pierre Breteau	<i>« Réforme » de l'orthographe : l'Académie comptait bien faire appliquer ses « rectifications » en 1990</i>	<ul style="list-style-type: none"> - La polémique sur la réforme de l'orthographe ne retombe pas - la réaction à la lettre de la ministre adressé à la secrétaire perpétuelle - description de position de l'Académie française
8	19/2	Franck Nouchi	<i>Au bonheur des correcteurs</i>	<ul style="list-style-type: none"> Les correcteurs – qu'est-ce qu'ils doivent faire après l'application de la nouvelle orthographe ? - réaction de M. Hérold, la «patronne» des correcteurs du journal